

OKRESNÁ KNIŽNICA DÁVIDA GUTGESELA
v Bardejove

ZBORNÍK

súťažných prác z literárnej súťaže
v preklade
umeleckého textu
zo slovenského spisovného jazyka
do rusínskeho jazyka

v projekte

Môj jazyk, moje korene

Zostavila Alžbeta Kutašovičová

**Realizované s finančnou podporou
Fondu na podporu kultúry národnostných menšín**

Bardejov 2022

ISBN 978-80-968699-7-8

OBSAH

Bc. Alžbeta Kutašovičová: Môj jazyk, moje korene:

Projekt OKDG venovaný rusínskej národnostnej menšine

Mgr. Anna Marhulíková: Hodnotiaca správa

Súťažné preklady:

1. Ľudmila Matuševská

Bohuš Chňoupek: Život pre východ: Zo starých kroník

Žývot pro vostok: Zo starých kronyk

2. Liana Pasterňáková

Dušan Taragel, Jozef Gertli Dangler: Rozprávky pre neposlušné deti a ich starostlivých rodičov: O chlapčekovi, ktorý pri jedle mľaskal

Prypovidka o chlopčikovy, kotrýj pry jidli mľaskav

3. Mária Šurkalová

Monika Nováková: O trpaslíkovi Hundroškovi: Hundroško nechce vstávať

Hundroško ne choče vstavaty

4. Alexandra Pasterňáková

Roman Brat, Gabriela Futtová: Chlapci padli z višne, dievčatá z jahody:

Potkan. Príbeh podľa Jána

Patkaň (Príbeh podľa Vaňa)

5. Sylvia Kormošová

Ivan Sedlák: Ježko pichliačik: Pichliačik a lietajúca myška

Pychľačok i litajuča mýška

6. Sonja Strončeková

Roman Brat: Historka o porazenej borovičke

Pripovidka o pokoreni borovičky

7. Ján Storinský

Oľga Feldeková: Sťahovanie na mieste: Vďaka pocitom

Vďaka čuvstvam

8. Jakub Hanuščák

Ladislav Nádaši-Jégé: Kapitalista

Kapitalista

9. Tomáš Jackanin

Božena Slančíková – Timrava: Ťapákovci

Ťapakovci

10. Marek Pagáč

J. K. Rowlingová: Harry Potter: Klub duelantov

Klub duelantiv

11. Jakub Dzubák

J. K. Rowlingová: Harry Potter

Harry Potter

12. Marián Lazor

J. K. Rowlingová: Harry Potter a dary smrti

Harry Potter i darý smerti

13. Samuel Šesták

A. De Saint-Exupéry: Malý princ

Malýj princ

14. Laura Hostová

A. De Saint-Exupéry: Malý princ
Malýj princ

15. Samuel Lipka

Miriam Löwensteinová: Čítanka klasické kórejské literatury
Písne z kráľovstvá Korjo (píseň o dvanácti mesiacoch)
Spivanký z kraľovstva Korjo (spivanka o dvanacetých
mis'ac'och)

16. Šimon Benka

Ivan Sergejevič Turgenev: Vrabec
Vorobel'

17. Jozef Janeček

Dobroslav Chrobák: Drak sa vracia
Drak s'a vertať

18. Jakub Jurč

Daniela Hivešová-Šilanová: Vtáčatko Koráločka: Deti slnka
Dity Sonc'a

Foto: Mária Vlkovičová – Beseda v rámci literárno-spoločenského podujatia *Môj jazyk, moje korene* s hosťami: zľava – Ľudmila Šandalová, Daniela Kapráľová, Vladislav Sivý a moderátor Peter Revilák

Foto: Michal Balašček – Výstava D. Kapráľovej Srna v neraji

Môj jazyk, moje korene

Projekt Okresnej knižnice Dávida Gutgesela venovaný rusínskej národnostnej menšine

3. ročník literárno-spoločenského podujatia *Môj jazyk, moje korene* otvorila pani riaditeľka Mgr. Iveta Michalková slovami: „Okresná knižnica Dávida Gutgesela vníma podporu národnostných menšín za svoje prirodzené poslanie. Vytvárame možnosti a podmienky na zachovanie kultúrnych zvyklostí jazyka a tradícií. Po úspešných projektoch za ostatné roky sme sa opäť rozhodli pripraviť podujatie, ktoré nám pripomenie jazyk a kultúru našich priateľov Rusínov.“

Projekt, s rovnomenným názvom, ktorý podporil Fond na podporu kultúry národnostných menšín KULT MINOR, pozostával z troch častí. Prvú časť tvorila súťaž v preklade slovenského umeleckého textu do rusínskeho jazyka a prebiehala od septembra 2022 do vyhodnotenia a zároveň druhej časti projektu, ktoré sa konalo 10. novembra 2022 práve na literárno-spoločenskom podujatí v čítárni knižnice s veľkou účasťou rusínskej národnostnej menšiny.

Na podujatie prijali pozvanie tvoriví Rusíni, ktorí prezentujú rusínsku literatúru, hudbu, spev, divadlo, výtvarné či fotografické umenie, a to:

- nositeľka medzinárodnej ceny za rusínsku literatúru za rok 2015 Ľudmila Šandalová;
- fotografka, pedagogička, kurátorka a muzeoedukologička Daniela Kapráľová;
- rusínsky spievajúci básnik, nositeľ medzinárodnej ceny za rusínsku literatúru za rok 2016 Vladislav Sivý.

Besedu s hosťami viedol regionálny moderátor Peter Reviľák. Literárno-spoločenským podujatím nás pod vedením vyučujúcej Lenky Blaňárovej svojím spevom sprevádzali študenti z folklórneho krúžku z Gymnázia Leonarda Stöckela v Bardejove a slovom knihovníčka OKDG Alžbeta Kutašovičová. Svoju tvorbu nám počas slávnostného večera predstavili aj samotní hostia. Vypočuli sme si piesne Vladislava Sivého, lyrické verše Daniely Kapráľovej a básne pre deti v podaní Ľudmily Šandalovej. Súčasťou projektu bola i výstava Daniely Kapráľovej, ktorá niesla názov Srna v neraji. Široká verejnosť si ju mala možnosť pozrieť do 30. novembra 2022 vo výstavnej sieni OKDG. Na podujatie prijala pozvanie i vedúca Rusínskej obrody – regionálneho klubu v Bardejove, pani Viera Juričová.

Treťou časťou a zároveň výstupom projektu je tento zborník so všetkými súťažnými prácami. Zborník vyšiel v tlačenej podobe, a zároveň prístup k nemu širokej verejnosti sme umožnili i jeho zverejnením na webovej stránke knižnice – www.gutgesel.sk.

S potešením môžeme povedať, že rusínska kultúra, rusínsky jazyk stále žije a že sa ďalej rozvíja. Dokazujú nám to súťažné práce vytvorené v jedinečnej súťaži v preklade slovenského umeleckého textu do jazyka rusínskeho. Obsiahle a povzbudivé vyhodnotenie predniesla vedúca odbornej poroty pani Anna Marhulíková. Účelom bolo vyzdvihnúť menšinový jazyk ako jazyk, s ktorým sa v regióne na východe Slovenska stretávame dennodenne a čím pomôžeme k jeho udržaniu a zviditeľneniu. Súťaž bola určená rôznym vekovým kategóriám a zúčastnilo sa na nej 18 súťažiacich od 14 rokov až po seniorský vek. Nebolo porazených. Porota udelila pamätné listy a ceny poroty za výborný preklad literárneho textu, za výber a výborný preklad literárneho textu, za výbornú literárnu ukážku, za preklad, za originálne obohatenie súťaže a výborný preklad literárneho diela. Súťažiaci si prevzali cenu z rúk pani riaditeľky OKDG Ivety Michalkovej.

Rusíni sú nositeľmi rusínskej kultúry na Slovensku a svoju svojbytnosť prejavujú v rôznych odvetviach. Jedným z nich je umenie a práve knižnica je miestom, ktoré im vytvára priestor naplno sa prejaviť.

Vypracovala: Bc. Alžbeta Kutašovičová, OKDG

OKRESNÁ KNIŽNICA DÁVIDA GUTGESELA V BARDEJOVE
FOND NA PODPORU KULTÚRY NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

MÔJ JAZYK, MOJE KORENE

PROGRAM PODUJATIA
10.11.2022 - 16:00 HOD. - ČITÁREŇ OKDG

Folklorne vystúpenie
Spevácky súbor Gymnázium Leonarda Stöckela

Otvorenie

Príhovor k podujatiu a privítanie hostí
Vladislav Sivý

Prvé hudobné vystúpenie

Beseda s hosťami:
Ludmila Šandalová
Daniela Kapraľová
Vladislav Sivý

Moderátor: Peter Reviľák

Folklorne vystúpenie
Spevácky súbor Gymnázium Leonarda Stöckela

Vyhodnocovanie súťaže
Súťažné texty – prezentácia súťažiacich
Vyhodnotenie súťaže: Anna Marhulíková

Odvzdávanie cien
Vladislav Sivý

Druhé hudobné vystúpenie

Záver – poďakovanie

SPRIEVODNÁ VÝSTAVA PODUJATIA – SRNA V NERAJI
VÝSTAVNÁ SIEN

Foto: Mária Vlkovičová – Otvorenie literárno-spoločenského podujatia
Mgr. Ivetou Michalkovou, riaditeľkou OKDG v Bardejove

**Hodnotiaca správa zo súťažného jazykového prekladu literárnych ukážok
z jazyka slovenského do rusínskeho v rámci projektu
Môj jazyk, moje korene,
organizovaného OKDG v Bardejove 10. novembra 2022**

Aj v tomto roku organizátori projektu Môj jazyk, moje korene nás, Rusínov, potešili ušľachtilým literárnym projektom, jeho 3. ročníkom a poskytli nám možnosť prezentácie svojej identity, poznávať a prehľbovať, šíriť i zachovávať rusínsky jazyk a jeho kultúru. Zato vám patrí naše poďakovanie a uznanie.

Do tohto súťažného ročníka sa zapojilo 18 súťažiacich: 2 zo základných škôl, 11 zo stredných škôl, jeden študent z vysokej školy a 3 dospelí, vekovo od 14 do 65 rokov (bez kategorizácie).

Výber literárnych ukážok bol výborný, tvorivý a objavný, zastúpené boli ukážky z tvorby súčasných slovenských spisovateľov a z kategórie Zlatého fondu traja spisovatelia neskoršieho realizmu slovenskej literatúry. Z pôvodných cudzojazyčných boli z korejského, anglického, ruského a francúzskeho jazyka preložené do slovenčiny a následne do rusínčiny. Aj jazyková úroveň prekladov bola na veľmi dobrej úrovni, obsah bol zachovaný, dbalo sa na štruktúru viet, tvorivo a citlivo sa pracovalo s lexikálnymi jednotkami.

V textoch z 20. až 30. rokov minulého storočia bolo veľa metafor, súvetí, časté boli nespisovné slová, nárečia z Oravy a Liptova.

V textoch od súčasných autorov sa nachádzalo veľa slangových slov dnešnej mládeže, ktoré prináša svet digitálnych technológií.

Súťažiaci dobre zvládli aj transliteráciu do latinky. Gramatická stránka preložených textov zaostávala za lexikálnou, čo bolo pochopiteľné, lebo morfológiu rusínskeho jazyka nikto z nich neštudoval. Preto hodnotenie jednotlivých prác za gramatickú stránku nikomu znížené nebolo.

Najčastejšie sa vyskytli gramatické chyby:

V slovesách: a) Záporovú časticu „ne“ píšeme od slovíes osobitne,

napr.: „ne znam“, „ne pidu“.

b) Zvrátna častica „s'a“ stojí tiež osobitne od slovíes,

napr.: „obernuv s'a“, „zasmijala s'a“.

V podstatných menách: a) v ženskom rode jedn. č. v inštrumentáli

(s kým-čím?) je koncovka „-ov“ vždy s predložkou „z, zo“, napr.: „z tetov“, „z muzikov“.

b) v tretej osobe mužského rodu minulého času je koncovka „-v“, napr.: „vin napysav“, „ne znav“.

Ekvivalentom spojky „A“ sú v rusínskom jazyku spojky: I, TA.

Pri prepise do latinky rusínskych foném „u“, „b“ píšeme: „y“, „ŷ“.

Všetky súťažné texty prešli jazykovou úpravou.

Na autorské čítanie porota odporučila preklady: Ľudmily Matuševskej, Alexandry Pasterňákovej, Sonji Strončekovej, Sylvii Kormošovej.

Cena poroty za výber a preklad bola udelená: Ľudmile Matuševskej, Alexandre Pasterňákovej, Sonji Strončekovej, Sylvii Kormošovej, Tomášovi Jackaninovi.

Za výborný preklad bol udelený diplom: Mariánovi Lazorovi, Jakubovi Dzubákovi, Jánovi Storinskému, Laure Hostovej, Samuelovi Šestákovi, Márii Šurkalovej, Liane Pasterňákovej.

Diplom za výber ukážky bol udelený Jakubovi Hanuščákovi.

Pamätný list bol udelený Samuelovi Lipkovi, Jozefovi Janečekovi, Šimonovi Benkovi a Jakubovi Jurčovi.

Cena poroty za výborný preklad a originálne obohatenie súťaže Marekovi Pagáčovi, ktorý svoj preklad prepísal ručne do cyriliky.

Všetkým oceneným okrem gratulácie patrí i poďakovanie za obohatenie rusínskeho literárneho fondu, odporúčame pokračovať v práci s literatúrou aj v budúcich ročníkoch projektu. Ďakujeme všetkým, ktorí súťažiacich v prekladateľskej činnosti podporovali, a to: učiteľom, rodičom, priateľom, knihovníkom.

Vzhľadom na veľmi dobrú prekladateľskú úroveň súťažiacich porota odporučila organizátorom projektu Môj jazyk, moje korene:

- 1) Počnúc rokom 2023 udeľovať mimoriadnu cenu OKDG za trojnásobnú aktívnu účasť v tomto projekte.
- 2) Poskytnúť zborník literárnych prekladov pre školy s vyučovaním jazyka rusínskeho: ZŠ Svidník, ZŠ Medzilaborce, ZŠ Klenová, ZŠ Skalná Roztoka na motivačné čítanie a prácu s literárnym textom.
- 3) Po dohode s Rusínskou obrodou – regionálnym klubom v Bardejove prezentovať preložené rozprávky Márie Šurkalovej a Sylvie Kormošovej na okresnom kole recitačnej súťaže Duchnovičov Prešov 2023.

Za porotu: Mgr. Anna Marhulíková

Foto: Mária Vlkovičová – Vyhodnocovanie literárnej súťaže Mgr. Annou Marhulíkovou

Súťažné slovenské texty a ich preklady do rusínskeho jazyka

1. Bohuš Chňoupek: Život pre východ

Zo starých kroník

Bývalo zvykom na východe: ak sa narodil chlapec, vložiť mu do prvého kúpeľa pílu, aby bol v živote pracovitý; hoblík, aby bol obratný; cukor, aby bol dobrý; soľ, aby ho ľudia mali radi; strieborný groš, aby bol bohatý.

Ak sa narodila dievka, dali jej do kúpeľa husie labky, aby ju neozíabalo, keď bude na potoku prať; vreteno, aby bola vrtká; pátričky, aby bola mravná a rovnako ako chlapcom strieborný peniaz, aby bola bohatá.

A naozaj, býval i je pod Makovicou, Vihorlatom, Čerhovom i Magurou ľud aj pracovitý, aj obratný, aj mravný, aj dobrý, aj ho mal rád svet, iba – iba pozemskými statkami nikdy neoplýval.

Na východe nikdy nabité peňaženky nebývali.

Ani starými rakúsko-uhorskými strieborniakmi; ani korunkami bývalej republiky; ani vojnovými peniazmi „farskej republiky“.

A boli preto takí, čo aj zo tri razy šli šťastie do Ameriky poskusovať. A vrátili sa iba povyplácať podlžnosti krčmárom, úžerníkom a oddať zodraté telo i strápenú dušu rodnej zemi...

„U nás vo Vápeníku“, spomína tie časy Ivan Žák, „jedával sa vše chlebík čierny, doma hurkaný, a to chlebík jačmenný a ovsený, lebo raž a pšenica sa vôbec nepestovali a pšenicu bolo ťažko zadovážiť preto, lebo o peniaze bolo veľmi ťažko a zarobiť nebolo kde. Preto sa ľudia živili lesným ovocím, cez leto si sušili hrušky, jabluška, slivky, to si chystali na zimu a ku tomu zbierali hríby a varili ešte ovsiany kyšeľ. A chodievali v tom, čo si doma utkali, a obúvali si kožené bačkury, čo si sami pošli...“

Ivan Žák, starý dedinský pismár z Vápeníka, zaznačil pred desaťročiami tieto slová do starej, ošúchanej kroniky, aby tam, na zažltnutých stranách pretrvali veky. Kto preberá jej listy dnes a začíta sa do života tejto podmakovickej obce očami starého kronikára – neuverí.

Iba tri desaťročia uplynuli odvtedy, a človek prosto nepochopí, ako to bolo možné.

Či to všetko bol iba sen, a či pravda...

V mnohých dedinách, vieskach a mestečkách pod Čerhovskými horami, Vihorlatom, Duklou, za Magurou i Slánskymi vrchmi žijú bystrí, vnímaví starci; a tak ako Ivan Žák rok za rokom po desaťročia zapisujú do hrubých kroník udalost' za udalost'ou, čin za činom, úmrtia i narodenia, ohne i veľké vody, svadby i nešťastia.

A hoci je už život taký, že na zlé dá zabudnúť a dobré pripomenie úsmevnou príhodou, východoslovenské kroniky, tieto verné pamätníky zašlých čias spísané ťažkými rukami sedliakov, nevyvolávajú na perách ani úsmev, ani veselost', ani radosť. Ich stránky sú popretkávané trpkost'ou, tvrdzou, bolesťou a obžalobami trpiacich.

Darmo však opisovať a spomínať niekdajší mrcha život pod Karpatmi tým, čo sami neskúsili. Lebo nech všade inde žil svet hocijako biedne, bolo mu vše lepšie ako ľuďom z tunajších dolín a hôr.

In: Chňoupek, Bohuš: Život pre východ. Bratislava: Osveta, 1959, s. 5-6.

Preklad: Ľudmila Matuševská, 65 r.

Chňoupek, Bohuš: Žývot pro vostok

Zo starých kronyk

Býlo zvykom na vostoku (Vostočnoj Slovaki); jak s'a narodyv chlopec, položýly mu do peršoho kupaňa pylu, žebý býv v žývoti robotnýj; hoblyk, žebý býv sposobnýj; cuker, žebý býv dobrýj; síl, žebý ho ľude maly rady; serebrjanýj hroš, žebý býv bohatýj.

A jak s'a narodylo dívča, dali jej do kupaňa hus'ači labký, žebý ju ne ozjabalo, kiď bude na potoci rajbaty; vereteno, žebý býla šikovna (sposobna); ružanec, žebý býla mravna (moraľna) a tak samo jak chlopcom serebrjanýj piňaz, žebý býla bohata.

A dijsno, býv i je pid Makovicov, Vihorlatom, Čerhovom i Magurov robjačij narod, i obratnýj, i mravnýj, i dobrýj, i svit (švit) ho mal rad, lem – lem pozemneho blaha nihda ne mav.

Na vostoku nihda nabytý budeljary ne býly.

Any starýma avstro-uhorskýma serebrjanykami, ani korunkami bývšoj republiký; ani vojnovýma piňaz'ami „farskoj“ republiký.

A býly taký, što i zo try razý išly šťast'a do Ameryký skusyty. A vernuli s'a lem výplatyty dovhý korčmarom, zderačom, i oddaty výsylene tilo i strapenu dušu rodnjy zemli...

„U nas vo Vapeniku“, spomynat totý časý Ivan Žak, „jiv s'a vse chlibyk černýj, doma robenýj, a to chlibyk jarcjovýj i ovesnýj, zato že žýto i pšenicja s'a ne sijala a pšenicju býlo sobi ťažko zohnaty zato, že o piňazi býlo ťažko, a zarobyty ne býlo de. Zato s'a ľudy žývly lisnov ovocinov, proťahom lita sušýly hrušký, jabka, slyvký, to sobi pryhotovľali na zymu a ku tomu zberaly hrybý i varyly iši i ovesnýj kyseľ. A chodyly v tim, što sobi doma utkaly i obuvali sobi kožený bočkorký, što sobi samy pošýly...“

Ivan Žak, starýj seľskýj pysar z Vapenika zapysav pered desjaťročami totý slova do staroj, obšuchanoj kroniký, žebý tam, na požovtilých storinkach, výtrymaly na viký. Chto listuje jej storinký dnes, i začitať s'a do žývota toho pidmakovickoho sela očami staroho kronikara – ne uviryť.

Lem try des'aťroča mynuly od tody, i čolovik prosto ne može porozumyty, jak to býlo možne.

Či to vs'ytko býv lem son, a či pravda...

Vo veľo selach i mistach pid Čerhovskými horami, Vihorlatom, Duklov, za Magurov i Slanskými verchami žýjuť rozumný, vnymavý starý ľude i tak, jak Ivan Žak rik za rikom po des'aťroča zapysujuť do hrubých kronik prihodu za prihodov, postupok za postupkom, smerť i narodžiňa, ohni i povodni, svad'by i neščasťa.

A choc je už žývot takýj, že na zle dasť zabýty a dobre prypomjane usmivavov pryhodov, vostočnoslovacký kroniký, totý virný pamjatnyký bývsých čas spysaný ťažkýma rukamy seljanyv, ne vzbudžujuť na hambach any usmiv, any veselost', any radisť. Jich storinký suť poperetskavaný terpkost'ov, bidov, bolest'ov i obvyniňami terpjačich.

Darmo opysovaty i spomynaty mynulýj nedobrýj žývot pid Karpatami tým, što samy ho ne zažýly. V každim inšim misci žýli ľude bidno, no býlo im lipše, jak ľuďom tu, v tých dolinach i horach.

In: Chňoupek, Bohuš: Žývot pro vostok. Bratislava: Osveta, 1959, s. 5-6.

Foto: Mária Vlkovičová – Ludmila Matuševská pri prezentácii súťažného prekladového textu

2. Dušan Taragel, Jozef Gertli Danglár: Rozprávky pre neposlušné deti a ich starostlivých rodičov

O chlapčekovi, ktorý pri jedle mľaskal

Bol raz jeden chlapček, ktorý pri jedle mľaskal tak, že ho bolo počuť v celom dome. Jeho starostliví rodičia boli z toho celí nešťastní. Pochodili veľa lekárov, radili sa s mnohými mudrcmi, vyskúšali rôzne lieky, no nič nepomáhalo. Chlapček pri jedle mľaskal ďalej a utrpenie rodičov zvyšovali aj susedia, ktorí dávali najavo svoju nespokojnosť hlasitým búchaním na steny ich bytu. Najhoršie to bolo v nedeľu: chlapček pri obede mľaskal tri razy hlasnejšie ako vo všedné dni a susedia chodili zvoniť ku dverám alebo vykrikovali na chodbe rôzne urážky.

Chlapčekovi starostliví rodičia preplakali celé dni. S červenými očami mu dohovárali a na kolenách ho prosili, aby už konečne prestal mľaskať, no bolo to, akoby hrach na stenu hádzali. Chlapček si ich vypočul, no len čo dostal jedlo, opäť mľaskal a tváril sa, akoby o tom nevedel.

Jedného dňa pohár oteckovej trpezlivosti pretiekol. Sadol si a napísal list najväčšiemu odborníkovi proti mľaskaniu, doktorovi Kostišerovi, aby prišiel a vyliečil ich syna. Ako áno, ako nie, jedného dňa doktor Kostišer prišiel. Bol to nižší vážny muž v bielom plášti, s nosom, z ktorého mu trčali dlhé čierne chlpy. Mal obrovskú koženú tašku plnú neznámych prístrojov a liečebných pomôcok. Nechal si chlapčeka posadiť na stoličku a dôkladne ho poprezeral. Baterkou mu svietil do úst, nosa i uší, potom mu tam vkladal rôzne lesklé kovové paličky a zrkadielka, napokon mu tam vopchal svoje krátke tučné prsty a neustále pritom čosi mrmlal. Mamička s oteckom stali obďaleč a so znepokojením pozorovali jeho počínanie. Potom doktor prikázal, aby chlapčekovi dali jesť. Otecko pripravil maslový chlieb s lekvárom a chlapček sa doň s chuťou pustil. Veselo mľaskal a doktor ho pritom uprene pozoroval a pokyvoval hlavou. Napokon sa obrátil k rodičom. Musím vám povedať, že s tak vážnym prípadom som sa ešte nestretol, povedal. Rodičia vyľakane vyvalili oči. Liečebný postup bude preto mimoriadne náročný a dá sa povedať, netradičný, pokračoval doktor.

Urobíme všetko, čo bude treba, povedali jednohlasne rodičia, pretože ucítili nádej, že ich syn konečne prestane mľaskať. Jediný spoľahlivý spôsob, ktorý môžeme použiť, je zašiť vášmu dieťaťu ústa, povedal doktor Kostišer ticho, aby to chlapček nepočul. Rodičia zbledli, no napokon prikývli. Chceli mať od susedov konečne pokoj a zo syna slušne vychovaného človeka. Čo ak mu to mľaskanie zostane na celý život

a potom, keď budú starí, im bude vyčítať, že nič proti tomu neurobili? Nič netušiaceho chlapčeka pevne chytíli, doktor vytiahol ihlu a niť a v mihu mu zašil ústa. Nechal len malý otvor na zastrčenie slamky, aby chlapček mohol prijímať tekutú stravu. Tak, a je po mľaskaní! – zvolal víťazoslávne doktor. Potom sa pustil do rátania, a keď skončil, povedal sumu, ktorú by mal za liečenie dostať. Otecko onemel, no napokon zaplatil.

Doktor odišiel a rodičia si sadli do kuchyne a pozorovali svojho syna. Ten vyjavene gúľal očami a vydával bučivé zvuky. Pri večeri vládlo nezvyčajné ticho. Chlapček strkal slamku do zemiakov, no ani raz nezamľaskal. Rodičia boli šťastní. Celý dom stuhol od prekvapenia. Podaktorí susedia aj zabúchali zo zvyku na stenu, no odpovede sa nedočkali. Všetci si uľahčene vydýchli a mali pocit, akoby im z rádia oznámili správu o konci vojny. Lenže na druhý deň chlapček zistil, že so slamkou sa dá sŕkať. Vyskúšal všetky spôsoby sŕkania, ten najhlučnejší si zapamätal a používal ho od rána do večera. Lenže to je už úplne iná rozprávka, milé deti.

Preklad: Liana Pasterňáková

Škola: ZŠ Vinbarg, L. Svobodu 16, Bardejov, trieda 8. A

Prypovídka o chlopčikovy, kotrýj pry jidľi mľaskav

Býv raz jeden chlopčik, kotrýj pry jidľi mľaskav tak, že ho býlo čuty v cyl'i chýži. Joho starostlivý rodyče býly z toho cylý nešťastlyvý. Pochodyly veľo dochtoriv, radyly s'a z mnohýma mudrcami, výskušaly šelyjaký líký, no nyč ne pomahalo. Chlopčik pry jidľi mľaskav dale a uterpiňa rodyčiv zvyšovaly i suside, kotrý davaly najavo svoju nespokijnišť holosným buchaňom na murý ich kvarteľa. Najhorše to býlo v nedíľu: chlopčik pry obid'i mľaskav try raz holosniše jak v obyčajný dni a suside chodyly ku dverjom zvonyty abo výkrikuvaly na chodbi šelyjaký uražký.

Chlopčikový starostlivý rodyče preplakaly cylý dny. S červenýma očamy mu dohovarjaly i na kolínach ho prosyly, žeby už konečni perestav mľaskaty, no býlo to, jak kebý horoch na stinu metav. Chlopčik ich výsluchav, no lem što dostav jidlo, zas' mľaskav i tvaryv s'a, jak kebý o ťim ne znav.

Jednoho dňa pohar vicovoj terpezlyvosty preťik. Siv sobi i napysav pís'mo najväčšomu odbornykovy proti mľaskaňu, dochtorovi Kostizerovy, žeby pryšov i výľičyv ich sýna. Jak hej, jak ne, jednoho dňa dochtor Kostizer pryšov. Býv to vyššij

važný chlop v biľim plašču, z nosom, z kotroho mu trčaly čorný dovhý chlupý. Mav obrovsku skorjanu tašku povnu neznamých prystrojiv i pomocok na ličiňa. Ochabyv sobi chlopčika sisty na stolyčku i porjadni ho prohladnuv. Baterkov mu svityv do gambý, nosa i uchoch, poťim mu tam vkladal všelyjaký lesklý kovový palyčký i zerkadelka, nakonec mu tam šturýv svoji korotký tučný paľcy a popriťim furt štoska mumlav. Mamka i otec stojaly oproti a zo znepokojiňom pozorovaly joho počičaňa. Poťim dochtor prykazav, žebý chlopčikovy daly jisty. Otec prypravýv chľib z maslom i lekvarjom a chlopčik s'a do ňoho z chuťov pustyv. Veselo mľaskav a dochtor ho pryťim pozoruvav a pokývuvav holovov. Poťim s'a obernuv ku rodyčom: „Mušu vam povisty, že z takým važným prypadom jem s'a išči ne stritnuv,“ poviv. Rodyče vŷstrašeňi vŷvalyly oči. „Ličiňa bude mimoriadňi naročne i dast s'a povisty, že i netradyčne,“ pokračuvav dochtor.

„Zrobyme šŷtko, što bude treba,“ povily jednohlasňi rodyče, bo zacityly nadŷju, že ich sŷn konečni perestane mľaskaty. „Jedynýj spolehlyvýj sposob, kotrýj možeme použŷty, je zašŷty vaši dŷityňi usta,“ povil dochtor Kostizer tycho, žebý ho chlopčik ne čuv. Rodyče zbladly, no poťim prykŷvly. Chcely maty od sušidiv konečni pokij a zo sŷna slušňi vŷchovanoho človeka. Što kid' mu mľaskaňa zostane na cylŷj žŷvot a poťim, kid' buduť starŷ, im bude vŷšmarjuvaty na oči, že nyč proti tomu ne zrobyly? Nespodŷivanoho chlopčika stysly, dochtor vŷťahnuv ihlu i nytku a v myhu oka mu zašŷv usta. Ochabyv len malu dŷiru na solomku, žebý chlopčik mih pryjimaty ŷekutu požŷveň. „Tak, a je po mľaskaňu!“ poviv viťazoslavňi dochtor. Poťim s'a pustyv do počičaňa, a kid' skončiv, poviv sumu, kotru bý mav za ličiňa dostaty. Otec oňimiv, no poťim zaplatyv.

Dochtore pišov preč a rodyče sobi sily do kuchňi i pozorovaly svojoho sŷna. Tot vŷjaveňi gul'av očamy i vŷdavav bučivŷ zvukŷ. Pri večeri býlo nezvŷkle tycho. Chlopčik pchav solomku do bandurok, no any raz ne zamľaskav. Rodyče býly šťastný. Cyla bitovka stuhla od prevkapiňa. Dachtorŷ suside aj zabuchaly zo zvŷku na dveri, no odpovidŷi s'a ne dočekaly. Šŷtkŷ sobi lehko vŷdŷchly, jak kebŷ im z radia oznamyly spravu o koncy vojny. Lem že na druhŷj den chlopčik zistyv, že zo solomkov s'a dast serkaty. Vŷskušav sobi šŷtkŷ sposoby serkaňa, tot najholosnišŷj sobi zapamjatav i použŷvav ho od rana do večera. Lem že to už je inša prypovidka, dorohŷ dŷity.

Foto: Mária Vlkovičová – Spevácke vystúpenie folklórneho krúžku z Gymnázia L.S.

3. Monika Nováková: O trpaslíkovi Hundroškovi

Hundroško nechce vstávať

Slniečko ráno vstalo, ponaťahovalo si kosti, pretrelo si oči a svojimi lúčmi prebúdzať les. Zaklopalo aj na okno domčeka, v ktorom býva trpaslík Hundroško.

„Dobré ráno!“ zvolalo.

Trpaslík zvrátil obočie, čosi zahundral a otočil sa na druhý bok.

Perinu si potiahol až nad hlavu, iba prsty na nohách mu z nej trčali.

„Nechaj ma ešte spať! Práve snívam pekný sen,“ zamrmľal Hundroško spod periny. Slniečko neveriacky pokrútilo hlavou.

„Kto to kedy videl tak dlho vylihovať v posteli? Všetky zvieratká sú už hore, umývajú sa v potoku a chystajú si raňajky. Iba trpaslík vospáva,“ hnevalo sa.

Jeho lúče sa šplhali aj po strome, v ktorom býva veвериčka Evička. Poštekľili ju na nose a Evička sa prebudila. Všimla si, že slniečko má smutné oči.

„Stalo sa niečo?“

„Moje lúče zobudili každého, len Hundroškovi sa nechce vstať z postele,“ pošťožovalo sa.

„Neboj sa! Ja ho zobudím,“ sľúbila veverička a vybrala sa za trpaslíkom. Prepchala sa cez otvorené okno a zakričala na spachtoša.

„Hundroško, vstávaj!“

„Hm... kto ma zasa budí?“ ozvalo sa mrzuto spod periny.

„To som ja, veverička Evička! Vstávaj, slnko je už vysoko!“

„Mne sa ešte nechce!“ zahundral trpaslík. „Z teplej postele ma len tak ľahko nevytiahneš!“

Veverička si namrzene odfrkla. Vtom priletel k oknu vtáčik. Evička ho radostne privolala a pošepkala mu:

„Sadni si na vankúš a spievaj!“

Vtáčik poslúchol. Švitoreníe sa prešmyklo cez perinu a píliło spachtošovi uši. Trpaslík zašmátral rukou po nočnom stolíku. Boli na ňom rozsypané slnečnicové semienka, ktoré mu zostali z večere. Nabral ich do hrste a vysypal na vankúš. Keď vtáčik zbadal semienka, od radosti podskočil. Zabudol aj na spievanie. Nabral si ich do zobáka a uletel!

„Takto sa dáš podplatiť?“ zakričala za ním nahnevane Evička. Vybehla z domčeka, z mraveniska zobrala zopár mravčekov a šupla ich Hundroškovi pod perinu. Mravce štekli trpaslíka po celom tele.

„Čo sa to deje?“ čudoval sa Hundroško. Odhodil perinu a uvidel, ako mu po plachte pochodujú mravce. Zhlboka sa nadýchol a všetky mravce z postele odfúkol. A spal ďalej, akoby sa nič nestalo. Evička sa však nevzdávala.

„Musím na to ísť inak,“ pomyslela si. Vybrala sa do lesa a nazbierala do vrecúška oriešky. Keď sa vrátila, uvelebila sa na Hundroškovej posteli a chrúmala jeden oriešok za druhým.

„Čo to chrumkáš?“ vykukli dva páry zvedavých očí spod periny.

„Oriešky,“ mykla veverička plecóm.

„Odkiaľ máš oriešky? Kto ti ich dal?“ vyzvedal Hundroško.

„Sama som ich v lese nazbierala,“ odpovedala prežúvajúc. „Sú také chrumkavé a lahodné!“

Aj Hundroško dostal chuť na oriešky.

„Hovoríš, že si ich nazbierala v lese?“

„Áno, je ich tam celá kopa. Môžeš si ich nazbierať aj ty, ale to by si musel vstať z postele!“

Hundroškovi sa nechcelo spod teplej periny, ale oriešky boli také lákavé, že prekonal lenivosť. Vyskočil na nohy a vybral sa s Evičkou do lesa, kde si ich nazbieral, koľko chcel. Bol rád, že ho veverička zobudila. Keby stále vylihoval v posteli, o takejto chrumkavej добрöte by sa mu ani nesnívalo.

Preklad: Mária Šurkalová, 32 r.

Hundroško ne choče vstavaty

Sonečko rano vstalo, ponat'ahuvalo sobi kosty, proterlo sobi oči a svojima lučamy perebudžalo ľis. Zadurkalo i na obločok chýžkŷ, v kotrij bývat' liliputan Hundroško.

„Dobre rano!“ zakryčalo

Liliputan pokorčiv obervŷ, štos' zahundrav i obernuv s'a na druhŷj bik.

Perinu sobi poťahnuv až nad holovu, lem paľc'í na nohoch mu z pid ňoj strčaly.

„Zochab ňa išči spaty! Pravi snyju krasnŷj sen,“ zašepkav Hundroško spid perinŷ. Sonečko lem nevir'jačo pokrutylo holovov.

„Chto to koly vyďiv tak dovho vŷľihuvaty v posteli? Všŷtkŷ zvir'jatka už vstaly, umŷvajuť s'a v jarku i rŷchtujuť sobi raňajkŷ. Lem liliputan vŷspavať,“ hňivalo s'a.

Joho luči ľizly i po stromi, v kotrŷm bývala vovirka Evička. Poloskotaly ju na nos'í a Evička s'a probudyla. Spozorovala, že sonečko mať smutnŷ oči.

„Što s'a stalo?“

„Moji luči zobudyly všŷtkŷch, len Hundroškovi s'a ne choče vstaty z posteli,“ post'ažovalo s'a.

„Ne bij s'a! Ja ho zobudžu,“ sľubyla vovirka i vŷbrala s'a za liliputanom. Propchala s'a čerez otvorenŷj vŷľhad i zakryčala na spachtoša.

„Hundroško, vstavaj!“

„Hm... chto ňa zas' budyť?“ ozvalo s'a merzuto spid perynŷ.

„To jem ja, vovirka Evička! Vstavaj, sonce je už vŷsoko!“

„Mi s'a išči ne choče!“ zahundral liliputan. „Z teploj posteli ňa lem tak lahko ne vŷťahneš!“

Vovirka sobi nahňivano odfukla. V ŷim pryletiv ku oblaku ptašok. Evička ho radosŷi pryvolala i zašeptala mu:

„S'jad' sobi na zaholovok i spivaj!“

Ptašok posluchav. Joho ščebot s'a pereder čerez perinu i rizav spachtošovi ucha. Liliputan zašmatrav rukov po nočným stolyku. Býli na nim rozsýpaný soňačnycový jaderka, kotrý mu z'istaly z večer'i. Nabrav ich do žmeny a výtšypav na zaholovok. Kid' ptašok zbačiv jaderka, od radosty pidskočiv. Zabýv na spiv. Nabrav sobi ich do dz'obaka i odleťiv!

„Tak s'a daš pidplatyty?!“ zakričala za nym nahňivana Evička. Výbihla z chýžký, z mur'janiska vz'jala paru mur'janok i dala ich Hundroškovi pid perynu. Murjanký loskotaly liliputana po cilým t'ily.

„Što s'a d'ije? Čuduvav s'a Hundroško. Odšmaryv perynu i uvyd'iv, jak mu po plachti pochodujuť mur'janký. Zhloboka s'a nadýchnuv i výtšyký murjanky z posteli odduv. A spav dale jak kid' bý s'a nyč ne stalo. Evička s'a ale ne vzdavala.

„Ja mušu to zrobyty inakše,“ podumala sobi. Výbrala s'a do ľisa i nazberala do miška orišký. Kid' s'a vernula, sila sobi na Hundroškovu postil' i hrýzla jeden orišok za druhým.

„Što to chrumeš? Výkukly dva parý zvedavých ocej spid peryný.

„Orišký,“ torhla vovirka plečom.

„Odký maš orišký? Chto ťi ich dav?“ výtšyduvav s'a Hundroško.

„Sama jem jich v ľisi nazberala,“ odpovila žuvajuči. „Suť taký chrumkavý i lahodný!“

I Hundroško dostav smak na orišký.

„Hvariš, že jes ich nazberala v ľisi?“

„Hej, je ich tam cila kopa, Možeš sobi ich nazberaty i tý, ale to bý jes musiv perše vstaty z posteli!“

Hundroškovi s'a ne choťilo spid teploj periný, ale orišký býli taký lakavý, že perekonav svoju ľinyvosť. Výskočiv na nohý i výbrav s'a z Evičkov do ľisa, de sobi nazberav oriškív t'ivko chotiv. Býv rad, že ho vovirka zobudyla. Kid' bý furt výtšihovav v posteli, o takij chrumkavij dobroťi bý s'a mu any ne snylo.

Foto: Mária Vlkovičová – Vladislav Sivý pri prezentácii svojej hudobnej tvorby

4. Roman Brat, Gabriela Futtová: Chlapci padli z višne, dievčatá z jahody

Potkan. Príbeh podľa Jána

Zjedol som potkana. Svojho potkana. Volal sa Pipo a mal som ho veľmi rád.

U nás je veľa potkanov. V celej osade, lebo všade je veľa špiny. Keď som bol malý, chodil som na potrebu, kde sa mi zachcelo. Teraz už nie. Hnusí sa mi to. Ale mojim súrodencom a kamošom nie, tí v tom pokračujú, nechce sa im chodiť do lesa. Pán farár mi povedal, že z toho môžeme ochoriť a že sa to nepatrí. Pán farár je dobrý človek. Keď sme mu s chalanmi kradli v záhrade jablká, vyšiel z fary a mával na nás, Chalani ušli, no ja som bol zvedavý, čo chce, preto som ostal. Usadil ma za stôl, dal mi najesť a rozprával sa so mnou. Povedal mi, aby som sa nebál, že mi chce pomôcť, a keď privediem kamošov, aj im pomôže. Potom ma zaviedol do kúpeľne, dal mi mydlo a ja som sa mohol umyť. Normálne sa umývame v potoku, ale ten je celý čierny, plný odpadkov, niektorí z neho aj pijú, a potom ich bolí brucho. Aj mňa raz bolelo.

A potom mi dali zjesť potkana. Povedali, že je to malý zajac, čo chytili na poli a upiekli ho. Mienil som sa s nim podeliť, ale oni odmietli. Usmievali sa a hovorili, že mi toho zajaca darujú k narodeninám. „Ale ja mám narodeniny až v zime,“ odvetil som. Ale oni trvali na svojom, že ho musím zjesť, keď mi ho pripravili ako darček. Tak som

sa doň pustil. Potom som sa dozvedel, že keď ho pitvali, ešte žil. Rozrezali ho črepinou z pivovej fľaše a tešili sa, keď od bolesti pišťal. No to mi povedali až neskôr. Mäso z potkana som dožul a oni sa rehotali ako blázni. „Zožral si si Pipa, zožral si si svojho miláčika,“ kričali a vybehli von, aby to každému oznámili.

Za Pipom mi bolo ľúto, mal som ho rád. Každý deň som mu dával zo svojho zemiaka. V tom roku sme ich mali veľa, lebo sa ich minule hojne urodilo. Gadžovia si ich síce dobre strážili, no čornúť dvadsať, tridsať vriec bola pre nás malina. Bolo ho z čoho kŕmiť. Spriatelili sme sa, pribehol za mnou vždy večer, keď sa zotmelo.

Teraz sa mi všetci smejú, že som ho zožral a chytajú sa pri tom za bruchá. Vraj, keď som zožral potkana, aj ja som Potkan. Tak ma už nevolajú Jano, ale Potkan.

S Pipom som trávil celé večery, niekedy až do neskorej noci. Hrávali sme sa, rád sa nechával hladkať, ba dokonca som ho naučil stáť na zadných labkách, dokázal to tak dlho ako cvičené psy v cirkuse. Videl som to v televízii. Moji rodičia málokedy pozerajú televíziu. Ustavične je pokazená, a potom nie vždy sa nám podarí napojiť na elektrinu. Rodičia sa radšej ustavične zohrievajú. Chápal by som, keby v zime, ale načo sa zohrievajú v lete? Nech je, ako chce, potom sa nám zakaždým narodí noví súrodenci. Keby aspoň pri tom nerobili taký hluk, ale otec aj mama celý večer pijú a fajčia, ba dokonca aj pri tom zohrievaní, a potom robia čoro-moro. Vykrikujú, kľajú, rehocú sa, spievajú a my ostatní ani nemukneme. Moji dvaja starší bratia sa so sestrami tiež zohrievajú. Preto bude mať štrnásťročná Kamila dieťa. Ibaže otcovi sa to nepáčilo, strelil Jožovi také zaucho, že tri dni nepočul. Aj mu povedal, že za to, lebo tieto veci sa so sestrami nerobia, len s inými ženami, nie s našimi. Jožo naňho vyvaloval oči a celkom nechápal, veď aj mama je naša, a otec sa s ňou zohrieva v jednom kuse.

K pánu farárovi chodím už dlhší čas. Veľa sa spolu rozprávame, zakaždým mi dá najesť a pribalí niečo aj pre mojich súrodencov. Pán farár hovorí, že zo mňa niečo bude, lebo som vnímavý. Najskôr som tomu slovu nerozumel, no on mi vysvetlil, že mám otvorenú hlavu a dobré srdce. Od septembra by som mal opäť chodiť do školy. Do štvrtej triedy, hoci už mám dvanásť. Dva razy som prepadol, no vtedy som sa poriadne neučil Teraz sa už budem. Teším sa, lebo keď budem veľa vedieť o tomto svete, zarobím peniaze a budem môcť kúpiť veľa jedla pre celú rodinu. Aj toto mi pán farár povedal. Som rád, lebo už nebudeme musieť kradnúť. V osade všetci kradnú, ja

som prestal, vraj je to hriech, vraj neslobodno brať cudzie veci. Otec ma za to stíkol a vyhnal ma s ostatnými. Ale ja som aj tak nekradol. Sadol som si pod strom a čakal na súrodencov, kým sa vrátia. ...

Keď rodičia dostanú mesačné dávky, v osade je vždy zábava. Vtedy máme okrem zemiakov aj chlieb, niekedy aj točenú salámu. Muži pijú veľa piva a pálenky, niekedy aj ženy, a veľa detí u nás fetuje. Starší chalani zakaždým kdesi zoženú toluén, nadávajú ho do vrecúšok od mlieka a decká si ho potajomky prikladajú k ústam a nosu. Sú z toho rýchlejšie opití ako chlapi z pálenky. Chalani tvrdia, že fet je lepší ako chl'ast, lebo je lacnejší, rýchlejší a má dlhší účinok. Mne nechceli dať vyskúšať, vraj svätuškári také nemôžu. Nepokladám sa za svätuškára, ale ja by som to aj tak nechcel. Báľ by som sa byť opitý. Len ma zaujímalo, ako to vonia, nič viac.

Ešte donedávna som si myslel, že to, čo sa deje v našej osade je bežné a normálne. No začal som čítať knihy a zistil som, že svet je veľmi, veľmi veľký a zaujímavý. A že v ňom žije veľa všelijakých ľudí úplne inak ako my. Chcel by som niekedy ísť do sveta. Opustiť našu osadu a zistiť, ako to všetko funguje.

Preklad: Alexandra Pasterňáková

Škola: Gymnázium, Slovenská 5, Bardejov, trieda: 3. G

Patkaň (Príbeh podľa Vaňa)

Ziv jem patkaňa. Svojoho patkaňa. Zvav s'a Pipo a mav jem ho bars rad. U nas je bars veľo patkaňiv. V cylvi osadi, bo vsady je veľo nečistoty. Kid' jem býv malýj, výkonanav jem potrebu, de s'a mi chcelo. Teper' už ne. Hnusyť s'a mi to. Ale mojim bratom, sestram i kamarat'im ne, totý v tím pokračujuť, ne choče s'a im chodyty do ľisa. Pan svjaščenik mi poviv, že s'a z toho možeme pochvority, a že s'a to ne slušýť. Pan svjaščenik je dobrýj človek. Kid' sme mu v zahorodi kraly jabka, výšov z farý i machav na nas. Chlopci vtekly, no ja jem býv zvedavýj, što choče, zato jem ostal. Usadyv ňa za stíl, dav mi s'a najisty i dohvarjav s'a zo mnov. Poviv mi, že bý jem s'a ne bojav, že mi choče pomoči, a kid' privedu kamarat'iv, aj im pomože. Poťim ňa zaviv do kupelký, dav mi mýdlo a ja jem s'a mih hmýty. Normalni s'a mýjeme v potoku, ale tot je cylvýj čornýj, povnýj odpadkiv, podachtory z ňoho i pjuť a poťim ich bolyt brich. I mene veľo raz bol'iv.

A potom mi dali zisti patkaňa. Povily, že je to malý zajac, što ho pojimaly na poľu i upekly ho. Chotiv jem s'a z nima poďilyty, ale ony ne chotily. Posmichovaly s'a i hvaryly, že mi toho zajaca darujuť ku narodenynam. „Ale ja mam narodenyný až v zymi,“ odpoviv jem. Ale ony trvaly na svojom, že ho mušu zjisty, kiď mi ho pryřchtuvaly jak darunok. Ta jem s'a do ňoho pustyv. Poťim jem s'a doznav, že kiď ho pitvaly, iši žyv. Rozrizaly ho skl'ančinov z pyvovoj flašký a raduvaly s'a, kiď od bolesti pyšťav. No to mi povily až pizniše. Mjaso z patkaňa jem dožuv a ony s'a rehlyly jak šaleňaci. „Zožer jes sobi Pipa, zožer jes sobi svojoho milačika,“ kričaly i vyleťily vonku, žebý to každomu povily.

Za Pipom mi býlo ľuto, mav jem ho rad. Každýj deň jem mu davav zo svojoj bandurký. V ťim roku sme ich maly veľo, bo s'a minule mnoho urodylo. Gadžove choč ich dobri stražýly, no „čorknutý“ dvacet – tricet michiv býla pro nas malyna. Býlo ho z čoho kormyty. Skamaratyly sme s'a, prybihnuv za mnov furt večur, kiď s'a zocmylo.

Teper' s'a mi všýtký smijuť, že jem ho zožer a chvatajuť s'a pri ťim za brichý. Vraj, kiď jem zožer patkaňa, ta i ja jem patkaň. Už ňa ne zovuť Vaňo, ale Patkaň.

Z Pipom jem travyv cylý večery, dakoly až do pizdnoj noči. Bavyly sme s'a, rad s'a ochabyv hlaskaty, dokonca jem ho navčiv stojaty na zadních labkach, dokazav to tak dovho jak cvičený psý v cirkusi. Viďiv jem to v televizori. Moji rodiče malokoly smotrjať televizor. Furt je pokazenýj, a poťim ne furt' s'a nam podaryť napojty na elektriku. Rodiče s'a radšej furt zohrivajuť. Rozumiv bý jem, kebý v zymi, ale našto s'a zohrivajuť v ľiti? Naj je, jak chce, poťim s'a nam zakaždým naroďať nový suroďency. Kebý pry ťim ne robyly aspoň takýj hluk, ale otec i mama cylýj večur pjuť i kurjať, išči i pry ťim zohrivaňu, a poťim robjať čoro-moro. Výkrikujuť, kl'ajuť, reh'at' s'a, špivajuť a mý ostatňi any ne mukneme. Moji dvoje staršý braťa s'a z sestrami ťiž zohrivajuť. Zato bude maty štrnast'ročna Kamila d'itynu. Lem vicovy s'a to ne pačilo, striliv Osifovi take zaucho, že tri dny ne čuv. Aj mu poviv, že za to, že taký vecy s'a so sestramy ne robjať, len z inšýma ženamy, ne z našýma. Osif na ňoho vyvaľuvav oči i calkom ne rozumiv, šak aj mama je naša, a otec s'a z ňov zohrivať v jedňim ťahu.

Ku panu svjaščenicovi chodžu už dovšýj čas. Veľo s'a dovjedna dohvarjame, každýj raz s'a mi dasť najisty i pribalyť dašto i pro mojich suroďenciv. Pan svjaščenic povidať, že z mene dašto bude, bo jem vňimavýj. Perše jem tomu slovu ne rozumiv, no vin mi vŷvitlyv, že mam otvorenu holovu i dobre serce. Od septembra by jem už mav zas' chodyty do školý. Do četvertoj klasý, choc' už mam dvanacet. Dva razý jem povtor' av klasu, no todý jem s'a poriadňi ne učiv. Teper' s'a už budu. Ťišu s'a, bo kiď

budu veľo o ťim sviťi znaty, zarobl'u piňazy i budu sobi moči kupyty veľo jidla pro cylu rodynu. I toto mi pan svjaščenik poviv. Jem rad, bo už ne budeme musity krasty. Na vatrisku všťtký kraduť, ja jem perestav, vraj je to hrich, že nedovoleny braty čudži vecy. Otec ňa za to strepav i vŷhnav ňa z ostatnyma. Ale ja jem aj tak ne krav. Siv jem sobi pid strim i čekav na suroďenciv, kim s'a vernuť.

Kid' rodiče dostanuť mišačnŷ davkŷ, v osad'i je furt zabava. Todŷ mame okrim bandurok i chľib, dakoly i točenu salamu. Chlopy pjuť veľo pyva i paľinkŷ, dakoly i ženŷ, a veľo d'ity u nas fetuje. Staršŷ chlopci každŷj raz des' zoženuť toluen, nadavkujuť ho do miškiv od moloka a d'ity sobi ho tajni prykladajuť ku ustam i ku nosu. Suť z toho richľiše opytŷ jak chlopy z paľinkŷ. Chlopci tvrdať, že fet je ľipšŷj jak chlast, bo je lacňišŷj, richľišŷj a mať dovše dijaňa. Mi ne chotili daty vŷskušaty, že svjatuškare take ne možuť. Ne považuju s'a za svjatuškarja, ale ja bŷ jem aj tak ne chotiv. Bojav bŷ jem s'a býty opytŷj. Lem ňa zaujimalo, jak to pachne, nyč vece.

Išči donedavna jem sobi dumav, že toto, što s'a d'ije v naši osad'i, je zvŷčajne i normalne. No začav jem čitaty knyžkŷ i objavyv jem, že svit je bars, bars velykŷj i interesnŷj. A že v ňim žŷje veľo vŷelyjakŷch ľudy calkom inakše jak mŷ. Choťiv bŷm yty dakoly do svita. Ochabyty našu osadu i zistyty, jak to vŷŷtko funguje.

Foto: Mária Vlkovičová – Alexandra Pasterňáková pri prezentácii svojho súťažného prekladového textu

5. Ivan Sedlák: Ježko pichliačik

Pichliačik a lietajúca myška

Pichliačik otvoril očka a neveriacky zažmurkal. Celá izbička sa ligotala ako zo zlata. Zvedavo sa vykotúľal z postielky rovno k okienku. Pozrel von a čo nevidí? Slniečko rozdávalo svoje lúče plným priehrstím. Snehová perinka sa stratila, iba kdesi v diaľke na vrškoch čneli biele snehové čiapočky.

Zima odišla a prišla jar. Pichliačik otvoril oblôčik a ňufáčikom vdychoval príjemné vône zo všetkých strán. Potom schytil do labiek metličku z brezových prútikov a pozametal si celú izbičku. A nielen izbičku. Celý domček, ba aj pred ním upratal. Keď bol so všetkým hotový, šup do vaničky! Vykúpal sa, vyčesal sa, vyčistil si zúbky.

Mamička sa tešila, že má doma takého šikovného Pichliačika.

Malý ježko s chuťou zjedol raňajky. Čistý tanierik sa na neho naširoko usmieval.

„Mamička, dnes sa vyberiem na dlhšiu prechádzku. Neboj sa o mňa, budem si dávať pozor,“ oznámil Pichliačik. Zašiel do izbičky, zobral si ruksačik a vybral sa na potulky lesom. Prechádzal okolo jazierka, keď vtom začul: „Kvak-kvak, Pichliačik, kde si sa vybral?“ ozval sa žabiačik Zelenoočko. Bolo to radostné zvítanie.

„Idem na potulky lesom,“ vraví Pichliačik. „Budem rád, keď pôjdeš so mnou.“

Nedostali sa spolu ani k najbližšiemu vršku, keď sa spoza pníka ozvalo: „Kvik-kvik, kam ste sa vybrali?“ pýtajú sa prasiatka Kvičko a Kvička.

„Ideme na potulky lesom, budeme radi, keď pôjdete s nami,“ povedali Pichliačik a Zelenoočko a veselo sa s prasiatkami zvitáli.

Všetci svižne cupitali a s údivom pozerali na krásy, ktoré im les ponúkal. Kvietky začínali kvitnúť, vtáčiky štebotali, chrobáčky poletovali a tmolili sa po zemi. Obišli nejednu mláčku, a keď sa pri niektorej pristavili, aj v nej videli chrobáčky. Najkrajšie zážitky ich však čakali hore na vršku. Videli doďaleka, v diaľke zazreli dokonca svoje domčeky. Pobudli vedno na vršku, odpočinuli si a obdivovali prírodu navôkol.

„Pomaly by sme sa mali zberať domov,“ vraví Pichliačik. „Slniečko bude zapadať a mohla by nás v lese zastihnúť tma.“

Pobrali sa kamaráti dolu vrškom pomedzi stromy domov. Prechádzajú čistinkou, keď Kvička zhíkne: „Jééj, pozrite, myška lieta. A tam je ďalšia a ešte jedna.“

„Naozaj, myšky lietajú,“ zvolá Kvičko.

„A vôbec nemajú perie ako vtáčiky,“ čudujú sa Pichliačik a Zelenoočko.

„My nie sme myšky,“ pridá sa lietajúce zvieratko ku kamarátom a zavesí sa na blízky stromček dolu hlavou.

„Nemáme perie ako vtáčiky, máme kožušteký a na krídlach tenkú kožu. Pri západe slniečka vyletíme von z našich domčekov a celú noc lietame a chytáme hmyz, aby sme sa najedli.“

„Kde máte domčeky?“ vyzvedá Pichliačik.

„V jaskyniach, v bútlavých stromoch aj v opustených domčekoch. Ráno pri východe slniečka letíme do našich domčekov. Tam sa pekne všetky zavesíme dolu hlavou a celý deň odpočívame,“ prezradilo lietajúce zvieratko.

„Vy lietate iba v noci ako sova Huliena?“ čudujú sa Pichliačik a jeho kamaráti.

„Áno, lietame iba v noci, keď svieti mesiačik,“ povedalo lietajúce zvieratko a pobralo sa chytať hmyz.

Pichliačik a jeho kamaráti však neboli nočné zvieratká, a tak sa rozlúčili a pobrali sa do svojich domčekov. Malému ježkovi po výlete dobre padla chutná večera od mamičky. Nestihol jej ani porozprávať zážitky s kamarátmi a slniečko už zapadlo. Pichliačik sa teda poumýval, vyčistil si zúbky, mamičke poprial dobrú noc a zašiel do svojej izbičky. Otvoril oblôčik a ľahol si do postieľky.

Na oblohe svietil mesiačik s hviezdčkami. Pichliačik spokojne ležkal vo svojej postieľke a pozoroval večernú oblohu.

„Už spinkáš, Pichliačik?“ ozvalo sa pri oblôčiku.

Pichliačik sa prizrel lepšie, kto sa mu to prihovára. Na oblôčiku visí jeho kamarát, netopier Batko.

„Ešte nie, ale už sa mi očka zatvárajú,“ ospalo povie Pichliačik. „Mal som pekný deň, s kamarátmi som bol na potulkách. Musím sa dobre vyspinkať.“

„Ja som sa už vyspal. Teraz budem celú noc lietať, chytať hmyz, a keď vyjde slniečko, pôjdem do postieľky aj s mojimi kamarátmi,“ povedal Batko a odletel do večerného lesa.

Ešte chvíľku hľadel Pichliačik na mesiačik, až sa mu očka celkom zatvorili.

Preklad: Sylvia Kormošová, 47 r.

Pychľačok i litajuča mýška

Pychľačok otvoriv očka i nevirjačo zažmurkav. Cila izba s'a blyztila jak zo zlata. Zvedavo s'a vykotul'av z post'ilký rivno ku oblačku. Posmotriv na dvir i što ne vidyt'? Sonečko rozdavalo svoji luči povnýma dlaňami. Sňihova peryna s'a stratyla, lem des' daleko na verškoch pidnymaly s'a bilý snihový čapočký.

Zima odýšla a pryšla jar'. Pychľačok otvoriv oblačok i ňufačykcom vdýchovav pryjemný zapachý zo vŷtykých storon. Poťim vzjav do labkoch mitelku z berezových prutyv i pozamitav sobi calu izbu. A ne lem izbu. Calu chýžku, dokince i pered ňov poprjativ. Kid' býv zo vŷtykym hotovyj šup do vany! Vŷkupav s'a, vŷčesav s'a, umýv sobi zubký.

Mamočka s'a t'išýla, že mať doma takoho šýkovnoho Pychľačyka.

Malýj jížko zo smakom zjiv raňajký. Čistýj taňirik s'a na ňoho na šýroko smijav.

„Mamočko, dnes pidu na dovšu prohuľku. Nebij s'a o mene, budu sobi davaty pozir,“ poviv Pychľačok. Zašov do izby, vzjav sobi tašku i vybrav s'a na potulký ľisom. Išov kolo ozera i tu naraz začuv: „Kvak-kvak, Pychľačok, de jes s'a vŷbrav?“ ozvala s'a mala žabka Zelenoočko. Bylo to radostne zvytaňa.

„Idu na potulky ľisom,“ hovoryť Pychľačok. „Poťišu s'a kid' pideš zo mnov.“

Ne pidijšly vjedno ani ku najbližšomu veršku, kid' s'a spoza pňačka ozvalo: „Kvik-kvik, de ste s'a vŷbraly?“ prosjať s'a svynký Kvičko i Kvačka.

„Ideme na potulký ľisom, budeme rady, keď pydete z namy,“ povily Pychľáčok i Zelenoočko i veselo s'a zo svynkamy pryvitaly.

Všýtký svižo cupkaly i z užasom smotrily na krasý, kotrý im ľis nukav. Kvitký začaly kvitnuty, ptašký ščebotaly, chrobačiky poľituvaly i motaly s'a po zemľi. Obýšli nejednu mlačku, a keď s'a pri dajaki zastavily, ta i v ňi vidily chrobačikyv. Najkrajšý zažýtký jich čakali až na veršku. Vidily do daleka, a tam daleko, zazrily dokince i svoji chýžký. Pobýly vjedno na veršku, odpočily sobi i nadchyňaly s'a prirodov kolo sebe.

„Pomalý bý sme s'a mali zberaty domiv,“ hovoryť Pychľáčok. „Sonečko bude zapadaty a mohla by nas v lisy zastyhnuty tma.“

Pobraly s'a prjateľi dolu verškom pomedži stromý domiv. Perechoďať poľankov, keď Kvička skričiť: Jeej, smotťe, mýška ľitať. A tam je ďalša a išči jedna.“

„Popravdi, mýšký ľitajuť,“ zvolav Kvičko.

„A aňi ne majuť pirja jak ptašký“ čudujuť s'a Pychľáčok i Zelenoočko.

„Mý ne sme mýšký,“ prydast' s'a ľitajuče zviriatko ku kamaratom i zavisit' s'a na blizkýj strim dolu holovov. „ Ne mame pirja jak ptašký, mame kožušký a na krýlach toňku kožu. Pri zapad'i sonca výletyme von z našých chýžok i cilu nič ľitame a jimame mušký, žebý sme s'a najily.“

„De mate chýžký?“ zviduje s'a Pychľáčok.

„V duplavých stromoch i v opušených chýžkach. Rano, keď výjde sonečko letyme do našých chýžok. Tam s'a krasňi všýtký zavisyme dolu holovov i calýj deň odpočivame,“ perezradylo ľitajuče zvirjatko.

„Vý ľitate lem v noči jak sova Huliena?“ čudujuť s'a Pychľáčok i joho prjateľi.

„Hej, ľitame lem v noči, keď svityť mis'ačok,“ povidalo ľitajuče zvirjatko i pobralo s'a jimaty mušký.

Pychľáčok i joho prjateľi ale ne býli nočný zvirjatka, ta s'a rozlučily pobraly s'a do svojich chýžkoch. Malomu jížkovi po vyleťi smakovala smačna večerja od mamočký. Ne styh ji any povisty što perežýv s kamaratamy čerez deň a sonečko

už zašlo za horý. Pychľačok s'a umýv, vŕčistyv sobi zubý, mamki poviv dobru nič i zašov do svojoj izbý. Otvoriv oblačok i ľahnuv sobi do postílký.

Na nebi svytyv misjačok z hvizdočkamý. Pychľačok spokojni ležav v svoji postilki, smotriv na nočne nebo.

„Už spynkaš, Pychľačok?“ ozvalo s'a pri oblačiku.

Pychľačok posmotryv ľipše, chto s'a mu prihovoriť. Na oblaku visyť jeho kamarat, perhač Batko.

„Išči ne, ale už s'a mi očka zaperajuť,“ ospalo povidať Pychľačok. „Mav jem krasný deň, s kamaratamy jem býv na potulkoch. Mušu s'a dobru vŕspaty.“

„Ja jem s'a už vŕspav. Teper' budu cilu nič ľitaty, jimaty mušký, a kid' vŕjde sonečko, pidu do postílký i z mojima kamaratamy,“ povil Batko i odleťiv do večerňoho ľisu.

Išči chyvlyнку smotryv Pychľačok na misjačok, až s'a mu očka cilkom zaperly.

Foto: Mária Vlkočová – Sylvia Kormošová pri prezentácii súťažného prekladového textu

6. Roman Brat: Historka o porazenej borovičke

Blížil sa koniec mája a s tušeným koncom školského roka sa nálada žiakom, ale aj učiteľom, priamoúmerne zlepšovala. Čakali nás síce koncoročné písomky a oslavy výročia školy, čo samo o sebe bola dosť veľká záťaž na nervy, ale blížiace sa leto do nás všetkých vlievalo stále väčšie a väčšie dávky dobrej nálady. Teda, ako do koho. Monča z ôsmej B. chodila ako počasie na Islande. Každých päť minút iný meteorologický stav. Raz usmiata ako hollywoodska hviezda, o chvíľu nato ktovie prečo uplakaná, o ďalších pár minút zase hysterická a zlostná ako fúria. Monča z ôsmej B. totiž riešila jeden mega problém: nemala chalana! Niežeby o ňu naši deviataci nejavili záujem, ale ona voči všetkým, teda aj voči nim, vystupovala tak suverénne a namyslene, že ju každý radšej zďaleka obchádzal. A aj tí, ktorí sa o niečo pokúsili, radšej ihneď vycúvali. Aspoň Stanley do tvrdil, a keď to hovorí on, zaručene to bude pravda, lebo naše gorily medzi sebou často hovoria o babách. Možno preto je taká šibnutá, prebleslo mi hlavou. Možno preto valcuje každého, kto nejako vytŕča z radu, aby bola zaujímavá len a len ona!

Odkedy sa na Facebooku zjavilo to nešťastné video s hopsajúcou babenkou, prestala som tam chodiť. Bolo mi jasné, že by som mala, ak už pre nič iné tak preto, aby som niečo zistila, získala nejakú stopu, čo by mi umožnila odhaliť tie mrchy. Lenže stále som bola našťvaná, a tak trochu som sa aj bála, aby sa na mňa zase nevyvalila kopa hnoja.

„Tak si predstav,“ pustil sa Stanley do rozprávania v Doboške s plnými ústami štrúdle, „že na Facebooku som narazil na meno Martin Hodúl.“

„To je Petin starší brat,“ odvetila som bez záujmu. „A čo má byť?“

„V rámci pokecu si ľudia kadečo napíšu. No a tak som sa dozvedel, že tento chalan je takisto ajťák a ponúka svoje služby. Programuje stránky, apgrejduje a opravuje počítače a tak... Už ti docvaklo?“

Vedela som, že Peťa F. má brata gymnazistu, ale že sa zaoberá programovaním, to som netušila. Štrúďľa, čo som práve prevaľovala v ústach, bola zrazu bez chuti. Teda, asi bola rovnaká ako predtým, no tak veľmi som sa sústredila na informáciu od Stanleyho, že som si asi podvedome vypla všetky chuťové kanáliky.

„A čo keby sme si dali uňho niečo urobiť?“ Stanley ako vždy hýril nápadmi.

„Lenže ja nemám dosť peňazí, Stanley. Som švorc!“

„Skúsím zistiť, v akých cenách sa chlapec pohybuje. Potom niečo vymyslíme, čo povieš?“ svietil na mňa tými svojimi nebovomodrými očami a odrazu som v nich videla toľko odhodlania a túžby pomôcť mi, že som ihneď prikývla.

Naše stretnutia so Stanleyom – také tie úchytikom v škole alebo štrúdl'ové v Doboške, či po vyučku cestou domov – mi boli síce veľmi príjemné, tešila som sa z nich, no stále som si nebola istá, čo znamenajú, Sme len dobrí kamaráti alebo sme už čosi viac? Myslela som na to čoraz častejšie, lebo som si na túto otázku nedokázala odpovedať. Zblížili sme sa len pred časom, utešovala som sa. Určite sa prejaví... Ale mala som aj opačné pocity. Čo ak som v jeho očiach ešte vždy len taká žubra žubrienka? Navyše úbožiačka, ktorá stále chodí v jedných džínsoch a dvoch tričkách? Čo ak si nájde iné dievča, nejaké krajšie, veselšie, lepšie oblečené? Po prázdninách pôjde na gypel... Pri tejto predstave som hneď mala hlavu v smútku. Vôbec som netušila, ako sa to celé vyvinie, a potom som sa cítila preveľmi zraniteľná, odstrkovaná a zaznávaná. Slovom, nijaká hviezda ako niekto!

Doma vládlo dusno. Tato sa so mnou nerozprával, ba dokonca mi ani na pozdrav neodpovedal. Mamina len nemo gestikulovala, že nech som ticho, nech nič neriešim, lebo tato je zase v depke a lepšie urobím, ak sa zašijem do izby. A tak som sa zašila. Zapla som si hudbu, nasadila slúchadlá a vzala knihu. Riadky mi bežali pred očami, no význam slov unikal. Čítala som jeden odsek odznovu aspoň tri razy, ale hlava bola niekde úplne inde. Cítila som, že ma všetky tie nepríjemnosti dusia, že ma privalili ako lavína a že z nej nenachádzam únik. Zhlboka som sa nadýchla. Pľúca sa mi naplnili kyslíkom a napätie vo mne trochu povolilo. Keby tak existovalo kúzlo, ktorým by som mohla všetky nepríjemnosti vyriešiť! Lenže nič také nie je! Tato sa mýli, ak tvrdí, že zlo nemá na kúzlo. To sú iba báchorky! Kúzlenie ma môže akurát tak pobaviť, rozptýliť, no nemá na tatovu depku, ani nenájde dôkaz o falošnom videu, neprinúti Monču z ôsmej B. alebo Peťu F., aby mi dali pokoj... Ba ani Stanleyho nedonúti, aby ma pobozkal... Tak naozajstne! Kúzlenie je pre malé deti, tato! Tie sú ochotné veriť mu! Ja už nie!

Vstala som a pobrala sa do kuchyne. So zvesenou hlavou som kráčala ako na popravu. Zvieralo mi žalúdok a potila som sa. Zastala so v kuchynských dverách. Tato sedel za stolom. Fľaša borovičky stála pred ním ako neohrozený protivník a hľadeli si do očí. Tato jej, ona jemu. Kto z koho, presne takto to vyzeralo. Stála som

na prahu kuchyne a bála sa čo i len ceknúť. Tato bol celý napätý, borovička zdanlivo ľahostajná. Sústredene na seba pozerali, nikto nechcel – alebo nemohol? – uhnúť pohľadom. Naozaj to vyzeralo ako na divokom západe. Dvaja pištoľníci, ich pohľady, nachystané ruky... Kto urobí chybu, zomrie. Tato ma nevnímal, celou svojou bytosťou sa koncentroval len a len na fľašu. Na toho zloducha, čo mu ničil život, čo ho prenasledoval a nedal mu pokoj vo dne, v noci. Tatova ruka odrazu vystrelila ako šíp a schmatla svojho protivníka. Chvíľu to vyzeralo, že fľašu netúži zabiť. Naopak, že ju objíma, chce sa s ňou udobriť a na znak zmierenia sa z nej napije, aby sa ich pery dotkli ako pri náruživom bozku. Otvoril zátku a privrel oči. Je koniec, prebleslo mi hlavou... No tato na môj veľký údiv podišiel k výlevke, obrátil fľašu hore dnom a borovička z nej začala odtekať do veľkých čiernych dier mestskej kanalizácie. Trvalo to len niekoľko sekúnd. Nie viac ako desať či pätnásť. Po kuchyni sa začal šíriť pach unikajúceho alkoholu. To bol posledný prejav jeho vzdoru. Od môjho tata dostal nakladačku, a ak už prehral, čo bolo očividné, povedal si, že zanechá po sebe aspoň silnú aromatickú stopu. Ako spomienku, že sa síce vyparil z tohto sveta, no jeho bratia stále žijú, je ich veľa a všetci sú tu. Tato zahodil prázdnu fľašu do odpadkového koša a celý zmorený dosadol na stoličku.

So slzami v očiach som podišla k nemu a vrúcne ho objala.

Do duše sa mi priam valilo šťastie. A nemálo. Bolo ho toľko, až ma išlo zadusiť. Cítila som, ako sa nafukujem, ako rastiem do šírky. Nahlas som vzlykla a rozplakala sa.

Preklad: Sonja Strončeková

Škola: ZŠ Vinbarg, L. Svobodu 16, Bardejov, trieda 9. A, 14 r.

Pripovídka o pokoreni borovičky

Prichodžav koniec maja a z blizkým kinc'om školskoho roka s'a nalada žiakom, ale i učiteľom, priamoumerni zlipšovala. Čekali nas koncoročný pisomký i oslavý výročia školý, što samo o sobi býla dost' velyka zaťaž na nervý, ale prichodžače lito do nas nalyvalo furt vecej i vecej dobroj naladý. No jak do koho. Monča z osmoj B. chodyla jak chvíľa na Islandi. Každých pjať minut inšýj meteorologickýj stav. Raz výsmijana jak hollywudska zvizda, a potim chto znat čom splakana, o ďalšých paru minut zas' hystericka i zlostna jak furija. Monča z osmoj B. rišýla jeden mega problém:

nemala chlopečiska! Ne žebý ju našý deviataci ne chotili, ale ona proti šýtkým, ta i proti nim išla tak suvereni i namýsleni, že ju každýj zdaleka obchodžav. A aj totý, što s'a o dašto pokusili račej takoj cofly. Aspoň Stenly to tak bisiduvav, a kid' to Stenly hvarit', ta to bude pravda, bo našý gorilý midži sobov často bisidujuť o baboch. Može zato je taka šibnuta, blyslo mi holovov. Može zato valcuje každoho, što dajak trčiť zo šorý, žebý býla zvizda lem a lem ona.

Od koly s'a na Facebooku zjavilo toto nešťasne video z pidskakujučov divočkov, prestala jem tam chodyty. Býlo mi cilkom jasno, žebý jem mala, kid' už pre nič inše ta lem zato, žebý jem zistyla i našla dajaku stopu, što bý my pomohlo najty totý mrchý. No furt jem býla nazloštena, i jem s'a kus bojala, žebý s'a na mene zas nevýverla kopa hnoja.

„Ta sobi podumaj“ začav Stenly bisidu v Doboški z povnov gambov štrudli, „že na Facebooku jem našov meno Martin Hodul.“

„To Petin staršýj brat,“ odpovila jem bez interesu. „No a što mat býty?“

„Pri bisidi soj ľude de što napišuť. No a tak jem s'a doznav, že tot chlopečisko je takisto „ajťak“ i nukať svoju robotu. Programuje webstranký, „apgrejduje i opravuje počítači i tak... Už ti zaplo?“

Znala jem že Peťa F. mať brata gymnazistu, ale že s'a zaujimať o programuvaňa jem ne znala. Štrudľa, kotru jem mala v ustach, býla takoj bez chuti. Ta, asi býla rivnaka jak predtým, no tak barz jem s'a sustredyla na informaciju od Stenlyho, že jem soby asi výpla podvedomi šýtký chuťový kanalyký.

„A što kebý s'me sobi daly u ňoho dašto zrobity?“ Stenly jak furt mav veľo dumok.

„Lenže ja ne mam dost' piňazi, Stenly. Vlastni ne mam nyjaký, jem „švorc.“

„Skušu zistyty, v jakých cenoch s'a chlopečisko pohýbuje. Potim dašto výtumame, što na to poviš?“ svityv na mene týma svojima nebovomodrýma očami i zrazu vidila jem v nych tivko pevneho rišiňa i želaňa pomoči mi, že jem takoj prykývla.

Naše zchodžaňa zo Stenlym – taký naskoro v školi, či štrudľový v Doboški, či po školi po dorozí domiv – mi býly barz prijemný, tišila jem s'a z ných, no furt jem sobi ne býla ista, što to značiť. S'me lem dobrý kamaraťa, abo sme už štoskaj vecej? Dumala jem na to čím dalej častiše, bo jem sobi na totu otazku ne znala odpovisty. Zblyžýly sme s'a lem pered nedavnom, utišovala jem s'a. Vin s'a prejavyť... No mala jem i opačný pocitý. A što kid' jem v johu očoch iši furt lem taka žubra žubrienka? Navecej chudera što furt chodyť v jedných rifloch i dvoch tričkoch? Što kid' sobi najde inše divča dajake krajše, veseliše, lipše oblečene. Po prazdnynoch pide na gypel'. Pri ty

dumky jem mala takoj holovu v smutku. Ani kus jem ne znala, što z toho bude, a potim jem s'a cityla barz zranitel'na, odopchavana i nechcená. Slovom, nyjaka zvizda jak dachto!

Doma býla zadušujuča atmosfera. Ňaňko zo mnov ne bisiduvav, dokince mi ani na pozdrav ne odpoviv. Mama lem nimo gestikuluvala, že naj jem tycho, naj nič ne rišu, bo Ňaňko zas v depki a lipše zrobl'u, jak pidu do svojej chýžy. A tak jem s'a tam zašyla. Zapla jem sobi muziku, dala sluchatka i vz'ala knyžku. Riadký mi bižali pered očami, no význam slov vtikal het. Čitala jem jeden abzac od začatku aspoň tri raz, ale holova býla dakde calkom inde. Čula jem na sobi, že Ňa totý šytký neprijemnosti dus'at', že Ňa privalyly jak lavina a že z Ňoj ne nachodžu východ. Hluboko jem s'a nadýchla, Pľuca s'a mi zapovnyly kyslikom i moje napjaťa povolylo. Kebý tak býlo kuzlo, kotrým bý jem mohla šytký neprijemnosti výrišyť! Lem že nič take ne jest! Ňaňko s'a zmýlyv, kid' tverdyv, že zlo ne výhrať nad čarami. To lem pripovidký! Čaruvaňa Ňa može tak akurat pobavity, rozptylyty, no ne výhrať nad Ňaňkovov depkov, ani ne najde pravdu o falošnim videu, ani ne prinutyť Monču z osmoj B. abo Peťu F., žeby mi pokij daly. Ta ani Stenlyho ne donutyť, žeby Ňa pociluvav. Tak pravdyvo! Čaruvaňa je pro malý dity, Ňaňku! Totý tomu uvirjať! Ja už ne!

Postavila jem s'a i pišla jem do kuchni. Zo zvišenov holovov jem išla jak na popravu. Styskalo mi žaludok i potyla jem s'a. Zastavyla jem s'a v kuchni na dverjoch. Ňaňo sidiv za stolom. Fľaška borovičky stojala pered nym jak neohrožený protivnyk, i smotriły sobi do oč. Ňaňo jej, ona jomu. Chto z koho, calkom to tak výzeralo. Stojala jem na porohu do kuchni i bojala jem s'a što i lem muknuty. Ňaňo býl calkom napnutýj, borovička klamlivo cholodna. Sustredeni na sebe smotriły, nychto ne chotiv – abo ne mih? Uhnuty pohľadu. Calkom to výzeralo jak na dikym zapadi. Dvoje pištoľnyci, ich pohľadý, pripravený ruký... Chto zrobit chýbu, hmre. Ňaňo Ňa ne vnimav, cilým svojim býťom s'a koncentruvav lem a lem na fľašku. Na toho zloho ducha, što mu nyvočiv žyvot, što ho prenasliduvav i ne dav mu pokij cez deň, i v noči. Ňaňova ruka naraz výstrilyla jak šip i chopila svoho protyvnyka. Kus to výzeralo, že fľašku ne choče zabyti. Pravi naspak, že ju obnimať, choče s'a z Ňov pomiryty a na znak miru s'a z Ňoj napje, žeby s'a ich gambý dotkly pri horjačim pocilunku. Otvoriv veršok i priper oči. Je konec', blyslo mi holovov... No Ňaňko na moje velyke prevapiňa prišov ku výlevki v umývadli, obernuv fľašku hori dnom i borovička z nej začala teči do velykých čorných diroch mistskoj kanalizacii. Býlo to lem paru sekund. Ne vecej jak des'at' abo pjatnacet. Po kuchni sa začav šyřity zapach odparujučoho s'a

alkoholu. To býv poslednij znak joho boja. Od moho ňaňka dostav na frak, a ked' už býv pokorenýj, što býlo jasne, poviv sobi, že ochabyť po sobi aspoň micnu smerďaču stopu. Jak pripomenuťa, že choc s'a vypariv z toho svita, no joho braťa furt žýjuť, je ich bars veľo a šýtky suť tu. Ňaňko šmariv porožňu fľašku do koša na smiťa i cilkom zmorduvanýj spustyv s'a na stolci.

Zo slýzami v očoch jem prišla ku ňomu i serdečno jem ho objala.

Duša s'a mi napovnyla šťasťom a ne malo. Býlo ho tivko, až ňa išlo zadusyty. Cityla jem, jak s'a nafukuju, jak do šýrký rosnu. Naholos jem vzdýchla a potim jem s'a od šťasťa rozplakala.

Foto: Mária Vlkovičová - Sonja Strončeková pri prezentácii súťažného prekladového textu.

7. Oľga Feldeková: St'ahovanie na mieste

Vďaka pocitom

Mám nový stroj. To je ohromné, ako nádherne píše! Peruje. Ľahučko sa doň udiera. Písmená má biele na čiernom podklade. Má to tak každý stroj? Človek si musí na takýto nový stroj dávať väčší pozor než na starý. To je prirodzené. Ale nielen na veci mechanické, ako sú rôzne kolieska, páčky, alebo nebodaj páska. Človek musí dbať aj na to, aby sa mu neošúchal na stroji lak, aspoň pokým je nový. Ani nechty by nemal mať človek dlhé. Dlhými nechtami môže najskôr poškrabať biele písmená

na čiernych klapkách. Bolo by to mrzuté. Nikto by mi neuveril, aspoň odborník určite nie, že mám nový stroj.

O stroji by to už bolo asi všetko. Ako som prestala písať o stroji, začala som sa vŕtať v uchu. A keď som to robila, prišla mi na um jedna vec od ucha celkom vzdialená, že asi najhoršie je, keď je človek medzi dvoma mlynskými kameňmi. Ľubo si myslí, že sa medzi dva mlynské kamene dostanú ľudia, ktorí chcú každému ulahodiť a príliš sa zaoberajú svojimi pocitmi. Keď si človek zakáže zaoberanie sa pocitmi, dva mlynské kamene prestanú jestvovať. Lenže zakázať si niečo také nie je veru jednoduchá vec. Na to človek potrebuje čas, Čas a človeka, ktorý by mu povedal, aby sa vykašlal na tie pocity. Ja človeka mám, aj čas by som mala, len na tie pocity sa neviem vykašlať. Ale možno sa to dá urobiť takto: ponechám si svoje pocity a medzi mlynské kamene pošlem namiesto seba svoj nový stroj.

Keď bude Ľubo počuť klopkanie stroja, bude spokojný, lebo hlavné, čo si želá, je, aby som celé toto leto písala. Keby ma videl pomáhať mame v kuchyni, asi by sa nahneval. Mama bude spokojná, že nepomáham, lebo bude počuť klopkanie stroja. Pracuje, pomyslí si. Ľubo by sa nahneval, aj keby som dovolila, aby ma otravovali deti. Keď ma deti počujú klopkáť, neopovážia sa ma vyrušovať. Hľa, ako ma pocity vedú k tomu, aby som nepretržite písala. Aspoň zabehám stroj. Keď sa zabeháva auto, tiež sa chodí na nezmyselné cesty, len aby sa nabehal určitý počet kilometrov. Pri tej príležitosti si potom ľudia kúpia v meste, do ktorého sa náhodou dostali, modrotlač, o ktorej ešte nevedia, ako ju použijú, len sa im strašne páči, alebo gladiolové cibulky, ktoré možno dostať aj v ich meste, alebo vyrezávanú soľničku. Tá sa im náhodou zide, lebo ju dajú pri najbližšej príležitosti ako svadobný dar. Tak ako sa zide soľnička zakúpená pri zabehávaní auta, iste sa mi zide aj pár viet, napísaných pri zabehávaní písacieho stroja, ktorý musí stále klopkáť — vďaka pocitom.

Preklad: Ján Storinský

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, trieda 1.D, 15 r.

Vďaka čuvstvam

Mam novu mašýnku. To je dobry, jak krasni pyše! Peruje. Lehko s'a do nej buchať. Pysmena mať bilý na čornym podkladi. Mať to tak každa mašýnka? Čolovik musíť na taku novu mašýnku oddavaty vekšu vnimavosť jak na staru. To je normaľne. Ale ne lem na predmetý mechaničný, jak suť všelyjaký kolečka, pačký, abo paska.

Čolovik musíť dbaty i na to, žebý s'a mu ne ščuchav lak na mašýnky, cholem poký je nova. Ani nochtý bý ne mav čolovik maty dovhý. Dovhýma nochtami može poškrabaty bilý pysmena na čorných klapkoch. Býlo bý to nepryjemne. Nichto bý ne viriv, ani špecialista, že mám novu mašýnku.

O mašýnky bý to býlo šýtko. Jak jem perestala pysaty o mašýnky, začala jem vertity do ucha. Kid' jem to robila, prišla mi na rozum jedna vec, od ucha calkom inakša, može najhirše je, kid' je čolovik medzi dvoma mlynskýmami kamiňami. Ľubo sobi dumať, že s'a medzi dva mlynský kameni dostanuť ľude, kotrý choťať každomu dobry, ale barz s'a zaoberajuť svojima čuvstvamy. Kid' sobi čolovik zakaže zaoberaty s'a čuvstvamy, dva mlynský kameni perestanuť existuvaty. Ale zakazaty sobi dašto take ne je lehka vec. Nato čolovik potrebuje čas. Čas i čolovika, kotrýj bý mu poviv, žebý s'a výkašľav na čuvstva. Ja čolovika mam, i čas bý jem mala, lem na čuvstva s'a ne znam výkašľaty. Može s'a to dasť zrobity tak, že zochabl'u svoji čuvstva a medzi mlynske kamiňa pišľu misto sebe novu mašýnku.

Kid' bude Ľubo sluchaty klopaňa mašýnký, bude spokynýj, bo sobi praje, žebý jem cile toto lito pysala. Kebý ňa vidiv pomahaty mami v kuchni, ta bý s'a isto nazlostiv. Mama bude spokynja, že ne pomaham, bo bude čuty klopaňa mašýnký. Robiť, podumať sobi. Ľubo bý s'a nahnivav, kebý jem dovolila, žebý ňa otravovali dity. Kid' ňa dity buduť čuty klopkaty, ne opovažať s'a ňa vyrušovaty. No, jak ňa čuvstva veduť ku tomu, žebý jem furt pysala. Aspoň zabiham mašýnku. Kid' s'a zabihavať avto, tiž s'a chodyť na hlupý drahý, lem žebý s'a nabihav určitýj počet kilometriv. Pri ti možnosti sobi ľude kupiať v misti, do kotroho s'a nahodov dostali, modrotlač, o kotrij išči ne znajuť, jak ju použiťy, lem s'a im barz pačiť, abo gladiolový cibul'ký, kotrý možuť dostaty i v ich misti, abo výrizovanu solničku. Tota s'a im zýjde, bo ju dajuť pri najbližši možnosti jak svadobnýj dar. Tak, jak s'a zýjde solnička kupena pri zabihavani avta, isto s'a mi zýjde i paru rečiň, napysaných pri zabihavani pyšučoj mašýnký, kotra musíť furt klopkaty – vďaka čuvstvam.

8. Ladislav Nádaši-Jégé:

Kapitalista

Bolo to ešte pred vojnou. Bol krásny májový deň a ja som bol zaneprázdnený v záhrade. Jablone kvitli, vyzerali s'a ružové kytky, a pod nimi sa zelená tráva jarabila púpavou a sedmikráskami. Včely bzučali v konároch a vtáčiky radostne čvirikajúc

zobkali z roboty týchto usilovných pracovníc. Slnce tiež bolo na tomto majálese a rozlievalo z bezoblačného neba svoje veselé lúče.

Babral som čosi na stromoch, mysliac si, že im svojou prácou osožím, a vše som pozrel na ďaleké, ešte na vrchole snehom kryté vrchy, vše zase na okolité stromy, keď mi zišiel na um môj priateľ Juro Chovan, ktorý pred hodným radom rokov tieto stromy posadil. A ako to býva: my o vlku a vlk za humny, sa stalo i teraz: zazrel som môjho milého Jura kráčať hore záhradou.

Juro bol robotník, často pracúval u mňa. Boli sme veľkí priatelia my dvaja, lebo sa naše náture v mnohom rovnali. Omnoho radšej sme mleli jazykom, ako pracovali. Juro nikdy nerobil dve práce naraz. Ešte čo! Sú ľudia, ktorí vedia naraz rúbať, alebo kopať a hovoriť. Bohzachovaj, žeby sa Juro bol takejto nezrovnalosti dopustil. Keď robiť, tak to len potichučky, aby sa práca míňala potroche, ale aby i na zajtra zostalo. Ale keď hovoriť, to hovoril i za troch. A čo sa ten chlap narozmýšľal vo svojom živote! Isté je, že ho pánboh za profesora alebo za farára stvoril, ale pri nebeských zápisoch ktorýsi kancelista musel s ním urobiť chybu, a tak sa mu namiesto knihy sekera dostala do rúk.

O rýľ opretý mi rozprával, že niet väčších pánov na svete, ako sú pandravy. Celý život len žerú a keď dorastú, oblečú na seba pekné rúcho a vyletia si na svadobnú cestu, ako Kubko nášho krčmára urobil, keď si vzal svoju Sáličku a odletel po sobáši s ňou až hen do Žiliny k tetke, kým im v krčme doskami neoddelili cárok pre posteľ.

Počúval som, počúval a napokon som sa ho pýtal: — Čujete, Juro, a vy viete, čo je to kapitál?

— Pravdaže viem. Kôň nášho pána osvieteného sa volal Kapitál.

— No dobre, uverím vám, že sa i kôň osvieteného tak volal. Najskorej ten váš pán ani iný kapitál nemal. Ale takto medzi svetom sa volá kapitálom suma peňazí, ktorú si uložíme na úroky, z ktorých potom bez práce, po pansky žijeme. Viete už teraz, čo je to?

— Viem, — riekol Juro a odpľul, lebo „užíval“, totižto žul močku, čo je chvályhodným zvykom drevorubačov, ktorí nesmú v drevárňach fajčiť. Ale o chvíľu nešeredne zakľal, lebo sa mu v hlave rozležalo, že on ten kapitál nemá!

— Môžete byť i vy pánom a žiť bez práce, len si zadovážte kapitál.

— Veď to! Mater orevanú mu naháňam, veď to!

— Juro, nekľajte tak mrzko! To sa chytá. Ja vám poviem, ako môžete byť pánom i vy, a to poľahky.

Preklad: Jakub Hanuščák

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov 17 r., 3.D

Kapitalista

Býlo to išči pered vojnov. Býv šumnýj májovýj deň a ja býv zaneprazdnenýj robotov v zahorodi. Jabloni kvitli, výtzerali jak ružový kvitký, a pid nima s'a zelena trava jarabyla pupavami i sedmokraskami. Pčolý bzučali v konar'och a ptašký radostni čvirikajuči džobkali z robotý tých usilovných robotnic. Sonce tyž býlo na tým majalesi i rozlivalo z bezoblačnoho neba svoji veselý lúči. Babrav jem dašto na stromoch, dumav jem, že jim svojov robotov pomožu, a furt jem perebihnuv očami po dalekých snihom prykrytých verchoch, furt zas na stromý dookola, jak mi prišov na rozum mij kamarat Ďuro Chovan, kotrýj davno pered rokami tot strom posadyv.

A jak to bývat': mý o vovku a vovk za dverjami, stalo s'a i teper': zbačiv jem mojoho miloho Ďura ity hori zahorodov.

Ďuro býv robitnik, často robiv u mene. Býli sme velyký kamarat'a mý dvoje, bo sme mali podobný povahý. Radšej sme mololi jazýkami, jak sme robili. Ďuro nikda ne robiv dvi robotý naraz. Išči što take! Suť ľude, što znajuť naraz rubaty, abo kopaty i dohvariaty s'a. Bože uchovaj, žebý s'a Ďuro takoho dačoho dopustyv. Jak robity, ta lem potychý, žebý s'a robota pomalý miňala, žebý i na zaraň ostalo. Ale jak bisiduvav, ta bisiduvav i za tr'och. A što s'a tot chlop narozmýšľav vo svojim žývoti! Ale ta isto, že ho panboh chotiv za učitel'a abo za popa stvority, ale pri nebeských zapisoch kotrýjska kancelista musyv chýbu z nim zrobity, bo tak s'a mu namisto knižký sokýra do ruk dostala.

O rýľ opertýj mi rozpraviav, že nit vekšých panoch na sviti, jak suť larvý chrušča. Cilýj žývot lem požerajuť a jak dorosnuť, oblečuť sobi svjatočne oblečiňa i výtlet'ať sobi na svadobnu drahu, jak Kubko našoho kačmara zrobiv, kid' sobi vz'al svoju Saličku i odletyv po svad'bi z ňov až do Žiliný ku teti, pokým jim v korčmi dočkami ne oddillili ohorodženýj kutik pre posteli.

Sluchav jem, sluchav a nakonec jem s'a ho prosyv: Čuješ, Ďuro, a tý znaš, što to je kapitál?

„Jasni, že znam. Kiň našoho pana veľkomožnoho s'a volav Kapital.“

„No dobri, uvirju vam, že i kiň veľkomožnoho s'a tak zvav. Najskorej tot vaš pán ani inakšý kapital ne mav. Ale tak vo sviti s'a zove kapital kupa piňazi, kotru sobi odložýme na urok, z kotrých potym bez robotý, žýjeme po panský. Znete už teper', što to je?“

„Znam“, poviv Ďuro i odpľuv sobi, bo „užývav“ to jest' žuvav bagov, što je dobrým zvykom drevorubačiv, kotrý ne možuť v drevarkoch kurity. Ale o mynutu hnusni zanadavať, bo s'a mu v holovi rozvidnilo, že vin tot kapital ne mať!

„Možete býty i vŷ panom i žýty bez robotŷ, lem sobi zaobstarajte kapital.“

„Šak toto! Matku zaplakanu mu nahaňam, šak toto!“

„Ďuro, ne nadavajte tak hnusni! To s'a lapať. Ja vám povim, jak môžete býty pánom i vŷ, a to bez namahaňa.“

Foto: Mária Vlkovičová – Daniela Kapráľová pri prezentácii svojej literárnej tvorby (v strede)

9. Božena Slančíková – Timrava:

Ďapákovci

Nastala jar. Lúče slnka otepleli; zem zohriata vydáva paru a vôňu. Povetrie klzké, s'a by hladilo, a plné sviežosti. Tráva na lúkach tisne sa von, vrby a rakyty začínajú pučať pri potokoch. Všetko sa budí k životu a hýbe k činu. Ľud chvatom berie sa do jarných prác. Cez zimu oddychoval každý, zaležané údy žiadajú sa na čerstvé povetrie — do poľa. Tváre sa omaľujú v slnci načerveno, oči prijmu svit bystrý a smelý.

Iba u Ďapákov chlapi postávajú po dvore a nemôžu striasť so seba zimnú lieň. Nemôžu sa nahútať, či ísť dnes začať oračku, či nie. Role síce túžia už po pluhu — no nie je piatok, ale streda. U Ďapákov však odjakživa nezačínali práce v iný deň. V minulý piatok orať nemohli, bolo primokro, treba im šetriť slabo prezimovaný statok,

ale ak budú čakať do piatku, zatvrdne zem. Mali by teda ísť dnes, ale či to bude dobre, či sa vydarí, keď začnú prácu v iný deň? Či tu bude požehnanie...?

U Ťapákov národa je veľa. Štyria bratia so ženami a deťmi, piaty, najmladší, Mišo, ešte mládencom. Dievka jedna, Anča, tridsaťročná — nevydatá. Nevydala sa — je kalika. Lámka jej telo pokazila ešte za malička. Nechodí, len na dlaniach a kolenách čo sa vláči po chyži. Po driek je pekná; tvár má krásnu dosiaľ, ale nôh si vystrieť nemôže...

Veľa ľudí je u Ťapákov... Keď sa všetci zídu, temer nestačia lavice. A keď obsadnú stôl na obed, čo len po sedem ráz začrú do misy lyžicami, už sa i vyprázdni... Ľudu dosť, ale to je chyba, že nieto hlavy v dome. Ešte kým žila stará gazdiná, ich mať, bolo ako-tak. Ale ako ona v pominulú zimu zložila ustaté kosti do hrobu, jej pozostalí sú ako ovce bez pastiera. Otec umrel dávno — nieto, kto by viedol veľkú čel'ad'. Chlapi síce sa znášajú, oni pristali, aby gazdom bol najstarší brat Paľo, ako sa i patrí; ale ženy nemôžu sa uzhodnúť. Najstaršia nevesta, Iľa, od Jablonckov braná, myslí, že jej náleží veslo, i drží ho v ruke, no z ostatných ani jedna nie je spokojná s tým, a najnespokojnejšia kalika Anča peknej tváre. Ona k nenávisti popudzuje ešte i druhú. Ona chce rozkazovať a vždy chce to, čo nechce Iľa. Nechce Iľu nik, lebo sa vyvyšuje nad všetky druhé. Je i v obecnej službe: je babicou. Bola na kurze v Sobote zo dva mesiace a odvtedy drží sa nad druhé povýšene, ako by bola nie zo sedliackeho, ale z panského rodu. Nič sa jej odvtedy nepáči v dome, s ničím nie je spokojná. Nauča, majstruje a chce zrútiť staré obyčaje, odjakživa u Ťapákov zakorenené. I dnes, ledvaže otvorila oči a doniesla vody, že uvarí jedla na fruštik, už si našla, za čo by im kázeň držala:

„Či by poriadni ľudia trpeli tú studňu v tom sklade bez obruby? Iba o kúštik, že som sa do nej nestrepala. Pre váš fruštik ja si ešte aj o život prídem. Keď nechcete studňu napraviť, chodte vy sami po vodu. Lebo už viem, že sa ja prvá do nej zmočím!“

Preklad: Tomáš Jackanin

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 18 r., 4.B

Ťapakovci

Býla jar'. Sonečný luči oteplili; zemľa s'a ohrila i pušťala paru i voňu. Vozduch býv šmýkľavýj, jak kebý hladýv, a duže svižýj. Trava na pol'anoch tiskať s'a von, verbý i rakytý počinajuť pučaty pri potokoch. Všýtko s'a budyť k žiťu i pohynať s'a k dijaňu.

Ľude s'a takoj beruť do jarných robot. Čerez zimu oddýchnuv každŷj, zaležanŷ udŷ treba vz'atŷ na čerstvé povitřja — do poľa. Tvari s'a zmaľujuť na sonci do červena, oči prijmuť svit býstrŷj i smilŷj.

Lem Ťapákovŷ chlopi postavajuť na dvori, ne hodny zo sebe striasty zimušnu linivist'. Ne hodny s'a rozдумaty, či ity hnes' pooraty, abo ňet. Roli bý už býlo treba pooraty — ale ne je piatnica, ale sereda. V Ťapákovi fajti s'a ale odjakžŷva ne začinalo robity v inŷj deň. Minule v piatnicu oraty ne mohli, býlo barz mokro, treba im šetrity slabo perezimovanŷj statok, ale jak budú čekaty do piatnici, zatverdne im zemľa. Zato bý im býlo treba hneskaj ity, ale bude to dobre, podariť s'a im robota, kiď ju začnuť robity v inšŷj deň? Bude im požehnane...?

V Ťapákovi chŷži jest' veľo ľudy. Štyromi bratia zo ženami i ditmi, piatŷj, najmolodšŷj, Michal, je išči lem parobok. Divka jedna, Haňa, mať trydcať rokov — je ne vŷdata. Ne vŷdala s'a — bo je kalika. Lamka jej tilo pokazila išči jak býla maleňka. Ne chodyť, len po doloňach i kolinach s'a po chŷži voločiť. Po drik je šumna; tvár maje šumnu doteper', ale nohŷ ne hodna narivnaty...

Veľo ľudy jest' v Ťapákovi fajti... Kiď s'a všŷtkŷ zŷjduť, skoro ne stačať lavkŷ. A kiď sobi sjaduť za stil, žebŷ obid zili, lem sim raz naberuť ložkami z misŷ, už je porožňa... Ľudy jest' dojsť, ale chŷba je, že nit holovŷ v chŷži. Dokľaj žŷla stara gazdŷňa Ťapákaňa, ich maty, býlo išči jak-tak. Ale odkoli minuloj zimŷ zložŷla ustaty kosti do hrobu, jej dity suť jak vivci bez pastŷrja. Otec hmer davno — nit toho, kto bý viv totu veliku rodynu. Cholem chlopi s'a znesuť, suhlasili, žebŷ gazda býl najstaršŷj brat Paľo, jak s'a i patriť; ale babŷ s'a ne hodny dohovoryty. Najstarša nevista, Iľa, z rodu Jablonckiv, sobi dumať, že ji patriť veslo, i trime ho v ruki, ale z ostatňŷch ani jedna ne je spokijna z tým, a najnespokijniša kalika Hanča, što mať šumnu tvar'. Ona k nenavisty popudžuje išči dalšŷ. Ona choče rozkazuvaty i furt choče to, što ne choče Iľa. Ne choče Iľu nihto, bo s'a povŷšuje nad všŷtkŷma druhŷma. Je i v sel'skij služby: je porodna baba. Bŷla na kurzi v Suboti dva mis'aci a odtodi trime s'a nad druhŷma povŷšeni, jak kebŷ býla ne zo selskoho, ale z paňskoho rodu. Nič s'a ji odtodi ne ľubiť v chŷži, z nyčym ne je spokijná. Poučuje, majstruje i choče zošmarity starŷ obŷčaji, što s'a v Ťapákovi fajti zakorinili. I dnes', išči lem oči roztvoryla i vodu prynesla, že uvariť jidlo na frŷštŷk, takoj sobi našla, za što bý im kázeň trimala:

„Ta či poriadnŷ ľude bý terpili totu studňu postavenu bez obrubŷ? Lem kŷštik chŷbuvalo žebŷm s'a do ňoj strepala. Pro váš fŷrštŷk ja žŷvotom poplatyty s'a ne choču.

Kid' ne chcete studňu popravity, ta sobi na vodu sami id'te. Bo už teper' znam, že s'a ja perša do ňoj zmoču!“

10. J. K. Rowlingová: Harry Potter

Klub duelantov

Keď sa Harry v nedeľu ráno prebudil, izbu zalievalo zimné slnko. Ruku mal síce veľmi stuhnutú, no boli v nej kosti. Rýchlo sa posadil a pozrel smerom ku Colinovej posteli, výhľad mu však zakrývali dlhé závesy, za ktorými sa včera aj on prezliekal. Madam Pomfreyová si všimla, že je už hore, docupkala k nemu s podnosom s raňajkami a začala mu ohýbať a naťahovať ruku i prsty.

„Všetko v poriadku,“ oznámila mu, zatiaľ čo sa ľavou rukou nemotorne krmil ovsenou kašou. „Keď doješ, môžeš ísť.“

Harry sa obliekol najrýchlejšie, ako vedel, a triedil do Chrabromilskej veže – už sa nemohol dočkať, kedy Ronovi a Hermione rozpovie o Colinovi a Dobbym, ani jedného však nenašiel. Vybral sa ich teda hľadať, hoci netušil, kde by mohli byť, a pravdu povediac, trochu sa ho dotklo, že ich ani nezaujímajú, či mu tie kosti dorástli, alebo nie.

Keď míňal knižnicu, práve z nej vychádzal Percy. Mal oveľa lepšiu náladu, ako keď sa videli naposledy.

„Ach, ahoj, Harry,“ pozdravil ho veselo. „Podal si včera skvelý výkon, naozaj skvelý. Chrabromil sa dostal na čelo v celkovom hodnotení súťaže o školský pohár – za víťazstvo v metlobale sme si pripísali päťdesiat bodov!“

„Nevidel si Rona s Hermionou?“ prerušil ho Harry.

„Nie, nevidel,“ odvetil Percy a úsmev z tváre mu zmizol. „Dúfam, že sa Ron zase nezašívajú na dievčenskom záchode...“

Harry sa silene zasmial, počkal, kým Percy odíde, a zamieril rovno k záchodom Umrňanej Myrty. Nevedel síce, čo by tam Ron s Hermionou teraz robili, no keď sa presvedčil, že nablízku nie je Filch ani žiaden z prefektov, otvoril dvere a začul ich hlasy zo zamknutej kabínky.

„To som ja,“ zavolal a zatvoril za sebou dvere. V kabínke čosi cinklo, potom sa ozvalo spláchnutie a prekvapený výkrik a Harry zazrel v kľúčovej dierke Hermionino oko.

„Harry!“ vykrikla. „Ty si nás riadne naľakal... pod' sem... čo ruka?“

„Fajn,“ povedal Harry a vkĺzol do kabínky. Na záchodovej mise trónil starý kotlík a čosi pod ním praskalo – Harry okamžite pochopil, že je to ohník. Vyčarovať prenosný, vodovzdorný oheň, to bola Hermionina špecialita.

„Chceli sme ísť za tebou, no potom sme sa rozhodli, že sa najskôr pustíme do prípravy všehodžúsu“, vysvetľoval Ron Harrymu, ktorému sa s menšími problémami konečne podarilo zamknúť dvere kabínky. „Rozhodli sme sa, že tento úkryt bude najbezpečnejší.“

Harry im začal rozprávať o Colinovi, no Hermiona ho prerušila.

„Už vieme – počuli sme dnes ráno profesorku McGonagallovú, vrela to Fliwickovi. Preto sme sa rozhodli, že to nesmieme odkladať...“

„Čím skôr vymámime od Malfoya priznanie, tým lepšie,“ zavrčal Ron. „Viete, čo si myslím? Že po tom včerajšom zápase si potreboval na niekom vybiť zlosť, a odniesol si to Colin.“

„Ale je tu ešte niečo,“ povedal Harry, pozorujúc Hermionu, ako trhá chumáče stavikrvu a hádže ich do odvaru. „V noci bol za mnou Dobby.“

Ron s Hermionou sa naňho zarazene pozreli. Harry im rozpovedal všetko, čo mu Dobby povedal – i to, čo nepovedal. Hermiona s Ronom ho počúvali s otvorenými ústami.

„Tajomná komnata bola už raz otvorená?“ čudovala sa Hermiona.

„Tým sa vysvetľuje mnohé,“ vyhlásil Ron víťazoslávne. „Otvoril ju Lucius Malfoy, keď tu kedysi študoval, a teraz poradil svojmu drahému synáčikovi Dracovi, aby spravil to isté. Je to jasné. Len škoda, že ti Dobby neprezradil, aká obluda to tam číha. Nechápem totiž, ako je možné, že by si ju tu nik nevšimol.“

„Možno vie byť neviditeľná,“ povedala Hermiona a hádzala na dno kotlíka pijavice. „Alebo sa vie premieňať – napríklad na brnenie – čítala som o démonovi chameleónovi...“

„Priveľa čítaš, Hermiona,“ zahriakol ju Ron a nasypal na pijavice mŕtve muchy zlatoočky. Prázdne vrecúško od múch potom pokrkvál a zahľadel sa na Harryho.

„Takže Dobby nám najskôr zabránil dostať sa k vlaku a potom ti zlomil ruku...“ pokrútil hlavou. „Vieš čo, Harry? Ak sa bude i naďalej snažiť zachrániť ti život, určite ťa raz zabije.“

Preklad: Marek Pagáč

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 15 r., 1.B

Klub duelantiv

Jak s'a Harry v neďiľu rano probudiv, kimnatu zalyvalo zymne sonce. Ruku mav barz stuhnutu, no býli v ňij kosty. Skoro s'a posadyv i posmotriv smerom ku Colinovij posteli, výhľad mu ale zakrývaly dovhý zavesý, za kotrýma s'a včera i vin Perezľikav. Madam Pomfrejova sposterehla, že je už hori, docupkala ku ňomu z tackov z frýštýkom i začala mu ohýnaty i naťahuvaty ruku i paľcy.

„Všyto v porjadku“ povila mu, poký s'a ľivov rukov nemotorňi kormyv vivsjanov kašov. „Jak dojiš, možeš ity.“ Harry s'a oblik najskorše jak znav, i uťikav do Chrabromilskoj bašňi – už s'a ne mih dočekaty, koli Ronovi i Hermioňi rozpovist' o Colinovi i Dobbim, ale any jedneho ne našov. Výbrav s'a ich hledaty, ale ne znav, de bý mohly býty, a povisty pravdu, trochý s'a ho dotklo, že ich any ne interesuje, či mu totý kosty dorosly, abo ňi. Jak prochodyv kolo knihovňi, pravi z nej východyv Perci. Mav daleko ľipšu naladu, jak koly s'a vidily posľidnyj raz.

„Och, ahoj, Harry,“ pozdoroviv ho veselo. „Podav jes včera duže dobrýj výkon, skutočňi duže dobrýj. Chrabromil s'a dostav na čolo ciloho hodnočiňna v suťaži o škilňnyj pohar – za výhru v mitlobaľi sme sobi prypysaly pjaťdesjať bodiv.

„Ne vidiv jes Rona iz Hermionov?“ perervav joho Harry.

„Ne, ne vidiv,“ odpoviv Perci i usmiv z tvari mu uťik. „Virju, že s'a Ron zas' ne zašývat' na d'ivočij toaleti...“

Harry s'a syleňi zasmijav, počekav, poký Perci odýjde, i zamiryv rivno ku toaletam Umrčaňij Mirtý. Ne znav, što bý tam Ron iz Hermionov jakraz robyly, no poký sobi proviryv, što nablyzku ne je Filch, any nycto z prefektiv, otvoryv dveri i začuv jich holosý zo zamknutoj kabiný.

„To jem ja,“ oholosyv i zaper za sobov dveri. V kabini štosy cinklo, potim s'a ozvalo zmýťa vodov i udyvlenýj krik a Harry uvidiv čerez zamočnu dírku Hermioňino oko.

„Harry!“ skričala. „Tý jes nas porjadni výstrašýv... pod' tu... što ruka?“

„Fajni,“ poviv Harry i vošov do kabiný. Na toaletnij mysi tronyv starýj kotlyk i štos' pid nym pukalo – Harry takoj pochopiv, že je to ohnyk. Výčarovaty prenosnýj vodovzdornýj oheň, to býla Hermioňina špecialita.

Choťily zme ity za tobov, no potim zme s'a rozhodly, že s'a najskoriše pustime do pidhotovký všehodžusu, pojasnyv Ron Harrymu, kotromu s'a z menšým problemamy konečni podarylo zamknuty dveri kabiný. „Mý rišýli, že tota skryša bude najbezpečniša.“

Harry jim načav rozpovidaty o Kolinovy, no Hermiona joho pozastavyla.

„Už zname – čuly s'me dnes' rano profesorku Mc-Gonagallovu, povidala to Flitvickovi. Zato s'me s'a rozdumaly, že ne možeme odkladaty...“

„Čim skoriše výt'ahneme od Malfoja pryznaňa, tým lipše,“ zavrčav Ron. „Znate, što sobi dumam? Že po tim včerajšim zapasi sobi chotiv na dakim výbyty zlíst', a odňis to Kolin.“

„No je tu išči dašto,“ hovoryv Harry, slidujuči Hermionu, jak torhať kuský horc'a ptašačoho i meče ich do odvaru. „V noči pryšov ku mi Dobbi.“

Ron z Hermionov s'a na ňoho začudovaňi posmotrily. Harry im rozpoviv všýtko, što mu Dobbi poviv – i to, što ne poviv. Hermiona z Ronom joho sluchaly z otvoreným ustamy.

„Tajna kimnata býla už raz otvorena?“ čudovala s'a Hermiona.

„Tým s'a duže výjasnylo,“ oholosyv Ron peremožni. „Otvoryv jej Lucius Malfi, jak tu kolysy šdudovav, a teper' poradyv svojomu druhomu synačikovy Drakovy, žebý zrobyv to same. To je jasne. Lem škoda, že Dobbi ne prozradyv, jaka obluda to tam strehne. Ne je mi jasno, jak je to možlyve, žebý sobi ju nychto ne všimnuv.“

„Može znať býty nevyditeľna,“ povila Hermiona i metala na dno kotlyka pyjavký. „Abo s'a znať peremiňaty – napryklad na brniňa – čitala jem o demonovi chameleonovi...“

„Barz veľo čitaš, Hermiona,“ zastavyv ju Ron i nasýpav na pyjavku zdochnutý muchý zlatoočký. Porožnij mišok po muchoch potim pokorčiv i zasmotriv s'a na Harryho.

„Tak že Dobbi nam najskorše zaboronyv dostaty s'a ku pojizdu a potim tobi zlomyv ruku...“ pokrutyv holovov. „Znaš što, Herri? Jak s'a bude furt snažýty zachoronyty tobi žývot, určiťi tebe raz zabje.“

Купо дурманів

Як ся Гарри в негіть рано пробудив, кіннату заивало динне сонце. Руку мал бяз ступити, но обив в ній кошти. Скоро ся посадив і смотрів смерю су Хазиновій постелі. Вониз му али закрывам добров завеси, за котрою ся вчир і він пере-зикав. Мадри Тондрийова сі вшима, али є уні гори, дацупала ку носу із тігно-саси із дронитькою і зачала му озвнати і намагивати руку і палець.

„Вшито впрядку,“ повила му, поки што ся либов руков нешоторні корши вівсанов кашов. „Я дош, можеш ити.“

Гарри ся одгални найскорше, як днал, і утикав до Брафракійської бачки – уні се лиш докати кош Сонові і Тершоті розмобит о Хазинові і Вовні, али али одного кнамав. Вчир се із шадати, али незнає де обі вонні боти, і побісти правду, проки се го доткало, не іє али нішто мле, чи му тоти кошти доросли, абь ні.

Як прохосил како кнловні прабі з неї вчиродни Терці. Мал дало ішину пасаду, як кати се вчирі пошизний раз.

„Ал, алої, Гарри“ роздоробив го вєсно „Ван се вчир великошійний пошност, скотони дине доброй. Брафракій се доста на кнво кнво годномлі, суталсі о шкільній погарі за вчирі в шкільній зні собь при мисали пєтєдєлєм бєдїт.“

„Невидіє в Соні із Тершотів?“ перервал іого Гарри.

„Не, невидіє,“ одмовил Терці і з цємїкоси на тварі му утік. „Вчир, неє ся Сон зає незалив-вато на дивочій тоалеті...“

Гарри ся силєні засмїял, потєкал, поки Терці вчирїде, і замїрил рївно ку тоалетам Чирнчаний Мїрты. Незнал, што обі тати Сон із Тершотів акраз робїли, но поки сі пробїрїл, што найбїзко не є Фїлкс али шкото із пре-фїктив, отворил дєри і замєл іє голоси із замкнutoй катоты.

„Но єн є,“ озвонил і замєл за собь дєри. В катоті штоси цнєкло, і потїл се вчирало зивїта і удивлєний крїк, а Гарри подбачил через замєлєну дїрку Тершотїно око.

„Гарри!“ скрїсала. „Вєс єнє нас, пошїдні вєлєтра-шнї... ігу му... што рука?“

„Ван,“ повил Гарри і вчирїл до катоты.

Preklad súťažného textu Mareka Pagáča písaný cyrilikou

11. J. K. Rowlingová: Harry Potter

Harry Potter má pätnásť rokov a ide do piateho ročníka Rokfortskej strednej školy čarodejníckej. Na rozdiel od väčšiny školákov sa na letné prázdniny neteší, a toto leto je obzvlášť nepríjemné. Nielenže ho Dursleyovci ako zvyčajne terorizujú, ale dokonca aj jeho najlepší kamoši Ron a Hermiona sa správajú nanajvýš čudne a tajnostkársky. Harry túži vrátiť sa do školy a zistiť, prečo sa Ron s Hermionou celé leto poriadne neozvali. Počas školského roka sa však Harry v Rokforte dozvie čosi, čo mu obráti celý život naruby...

Piaty diel nám opäť prináša mnohé novinky a zaujímavosti z čarovného sveta Harryho Pottera. Počas celého deja nás autorka drží v napätí a veľa vecí sa

dozvedáme až ku koncu knihy. Niektoré fakty nám však stále zostávajú utajené. Čo sa teda v piatom diely stalo?

Harry trávil ďalšie otravné leto u svojho uja a tety. V jeden teplý večer sa potvrdili jeho obavy o konaní Lorda Voldemorta. Napadli ho totiž dementori, ktorým sa pomocou kúzla ubránil. Dôsledkom však bolo predvolanie na Ministerstvo mágie, pretože kúzlením porušil zákon, ktorý zabraňuje nedospelým osobám čarovať. V polovici prázdnin sa tak dostal na ústredie Fénixovho rádu, kam ho priviedli členovia spolku. Po vyšetovaní vo Wizengamote strávil so svojimi priateľmi a krstným otcom Siriusom pomerne pekné leto.

Celý školský rok sa niesol v duchu niečoho neurčitého, snáď v strachu pred nepoznaným, napätím z nervozity alebo zlosťou nad nespravodlivosťou. Novou profesorkou Obrany proti čiernej mágii sa stala profesorka Umbridgeová, ktorá sa neskôr vymenovala aj za Vrchného rokfortského inkvizítora. Ustavične sa snažila znehodnotiť každé vyhlásenie o návrate Voldemorta a každý, kto sa proti nej postavil, bol patrične a neférovu potrestaný.

Piatakov taktiež čakali tento rok skúšky VČÚ. Prípravy nemali veľmi jednoduché a každý učiteľ chcel zo svojich žiakov dostať maximum – preto Harry a jeho spolužiaci často išli spať úplne vyčerpaní a málokedy mali možnosť sa dostatočne vyspať. Zároveň s týmito problémami Harryho trápil aj jeho osobný problém – nemohol spávať. Budil sa na príšerné nočné mory, kvôli ktorým mal u profesora Snapea študovať Oklumenciu. A aby toho nebolo málo, Harry s Ronom a Hermionou založili tajný spolok, ktorý nazvali Dumbledorova armáda. Tam sa Harry zblížil s Čcho Čchangovou, ktorá sa mu vždy páčila. No ich vzťah dlho nevydržal kvôli vzájomnému neporozumeniu.

Ku koncu školského roka ako vždy došlo k rozviazaniu situácie. Harry sa s Ronom, Herminou, Ginny, Lunou Lovegoodovou a Nevillom dostali na Ministerstvo Mágie, kde si mysleli, že sa skrýva Voldemort a mučí Siriusa. Postavili sa tam zoči-voči Voldemortovi a jeho stúpencom. Zo zamotanej situácie im prišli na pomoc aurori (medzi nimi aj Sirius Black, ktorý však v boji záhadne zomrel) a samotný profesor Dumbledore. Od neho sa Harry po skončení boja dozvedel o proroctve, ktoré bolo vyrieknuté pred jeho narodením a spájalo jeho život s Voldemortovým. Čarodejnícka

spoločnosť sa po tomto incidente dozvedela pravdu, ktorú minister mágie tak dlho popieral a Harry sa opäť so strachom a znechutením vrátil k svojim príbuzným.

Harry trávi letné prázdniny opäť u Dursleyovcov. Tento rok má však plnú hlavu udalostí na Ministerstve mágie. Rozmýšľa nad smrťou svojho milovaného krstného otca Siriusa Blacka, pripomína si hrôzostrašný zápas so smrťožrútkmi i neľútostný súboj profesora Dumbledora s lordom Voldemortom. Teraz nervózne čaká vo svojej izbičke na riaditeľovu návštevu. Harry si nevie vysvetliť, prečo sa s ním chce Dumbledore stretnúť práve teraz. Musí to byť niečo dôležité, ak to nemôže počkať do začiatku školského roka. Navyše sa obáva reakcie Dursleyovcov na nečakanú návštevu rokfortského riaditeľa.

Harryho ešte počas prázdnin Dumbledore odvedie od Dursleyovcov a privedie do Brlohu, kde strávi zvyšok prázdnin. Cestou ho zoznámi s profesorom Slughornom, ktorého prehovorí, aby prijal miesto učiteľa na Rokforte. Na začiatku školského roka Harry zistí, že profesor Slughorn bude učiť Elixíry a na jeho obrovské sklamanie Snape sa stal učiteľom Obrany proti čiernej mágii. Profesor Slughorn prijíma Harryho a Rona znovu na Elixíry, a keďže nemajú potrebné pomôcky, Slughorn Harrymu požičia jednu zo školských učebníc. Harry, Ron a Hermiona zisťujú, že kniha je plná rukou dopísaných poznámok, s pomocou ktorých sa Harry stáva najlepším žiakom na hodinách elixírov. Nájdu poznámku o tom, že kniha patrila Polovičnému princovi. Harrymu sa podarí získať elixír šťastia. Harry sa dozvedá, že Voldemort rozdelil svoju dušu na niekoľko častí a ukryl ich do predmetov s názvom horcruxy, ktoré treba postupne vyhľadať a zničiť. Harry sa stáva kapitánom chrabromilského metlobalového tímu, zaľúbi sa do Ginny a po pár mesiacoch začnú spolu chodiť.

Preklad: Jakub Dzubák

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 15 r., 1.B

Harry Potter

Harry Potter máť pjatnadcjať rokiv a ide do pjatoho ročnyka Rokfortskoj seredňoj školŷ čarodejnyckoj. Na rozdil od vekšŷnŷ školakiv s'a na ľitni prazdnyny ne tišŷť, a toto ľito je neobyčajni nepryjemne. Ne lem že ho Dursleyovci, jak zvyčajni terorizujuť, ale išči i joho najľipšŷ kamaraťa Ron i Hermiona s'a chovajuť nanajvŷš

nezvýchajni i tajať s'a. Harry s'a choče vernuty do školý i zistyty, čom s'a Ron z Hermionov cile ľito poriadni ne ozvaly. Počas školskoho roka s'a Harry v Rokforti doznav štos'ka, što mu oberne cilýj žývit naspak...

Pjata časť nam zas' prinašať veľo novynok i zaujimavosty z čarivnoho sveta Harryho Pottera. Cez cilýj dej nas avtorka tryme v napjati i veľo vecy s'a dozname až ku koncu knyžký. Dajaký faktý nam furt zostavajuť utajeny. Što s'a vlastni v pjati časty stalo?

Harry travyv ďalše otravne ľito u svojoho uja i tetý. V jeden teplýj večur s'a potvrdyly joho obavý o konaňu Lorda Voldemorta. Napadly ho totiž dementorý, kotrým s'a pomocov kuzla ubranyv. Čoho naslidkom býlo predvolaňa na Ministerstvo magii, bo kuzlamy porušýv zakon, kotrýj branyť nedospelým osobam čaruvaty. V polovičky prazdnyn s'a tak dostav na ustreďe Fenixovoho radu, de ho pryvely členove spolku. Po výšetrovaňu vo Wizengamoti proviv zo svojima kamaratami i kresným tatom Siriusom cilkom šumne ľito.

Cilýj školskýj rik s'a nis v duchu dačoho neurčitoho, v strachu pered nepoznaným, napjaťom z nervozitý, abo zlost'ov nad nespravodlivost'ov. Novov profesorkov obraný proti čorni magii s'a stala profesorka Umbrigeova, kotra s'a pizňiše výmenuvala i za Vrchnoho rokfortskoho inkvizitora. Furt s'a snažýla znehodnotyty každe vŷhlašiňa o navernuti Voldemorta a každýj, chto s'a proti ňi postaviv, býv patričňi i neferovo potrestanýj.

Pjataktiv týž čekaly tot rik ekzamený VČÚ. Pripravý ne maly barz jednoduchý, každýj učitel' choťiv zo svojich žjakiv dostaty što najvece – zato Harry i joho spolužjacy často išly spaty barz vyčerpaný i malokoly s'a maly možnosť poriadňi vŷspaty. Naraz z týma problemami Harryho trapiv i joho osobnýj problem – ne mih spaty. Budyv s'a na velyký nočný morý, pro kotrý mav u profesora Snapa študuvaty Oklumenciu. Žebý toho ne býlo malo, Harry z Ronom a Hermionov založýly tajnýj spolok, kotrýj nazvali Dumbledorovov armadov. Tam s'a Harry zblížýv z Čcho Čchangovov, kotra s'a mu furt pačila. No ich odnosyný dovho ne vŷtrimali pro vzajomne neporozumiňa.

Ku koncu školského roka jak furt došlo k rozvžazaňu situaci. Harry s'a z Ronom, Hermionov, Ginny, Lunov Lovegoodovov i Nevillom dostali na Ministerstvo Magie, dumaly, že tu s'a skrývat' Woldemord i mučit' Siriusa. Postavili s'a tam zoči – voči Voldemortovi i jeho zastanciv. Zo zamotanoj situaci prišli na pomič aurory (medži nyma i Sirius Black, kotrýj v boji zahadni hmer) i sam profesor Dumbledore. Od ňoho s'a Harry po skončiňu boja doznav o prorocťvi, kotre býlo povidžene pered jeho narodžiňom i spojuvalo jeho žývot z Voldemortovým. Čarodejnickýj spolok s'a po tim incidenti doznav pravdu, kotru minister magii tak dovho tajiv a Harry s'a zas' zo strachom i nechut'ov vernuv ku svojim pribuzným.

Harry travyt' litňi prazdnyný zas' u Durseyovciv. Tot rik mať povnu holovu udalosty na Ministerstvi magiji. Rozmýšľat' nad smert'ov svojoho milovanoho kresného tata Siriusa Blacka, pripomynať sobi ťažký boji zo smert'ožrutami i neľutostnýj boj profesora Dumbledora z lordom Voldemortom. Tepe'r nervozni čekať v svoji izbi na direktorovu navščivu. Harry sobi ne znať výsvitlyty, čom s'a z nym chce Dumbledore stritnuty pravi teper'. Musyt' to býty dašto neodkladne, kid' to ne može počekaty do začatku školského roku. Na vecej s'a obavať reakcii Dursleyovciv na nečekanu navščivu rokfortského direktora.

Harryho išči cez prazdnyný Dumbledore odvede od Dursleyovciv i privede do Brlohu, de travyt' zvýšok prazdnyn. Po drazi ho zoznamyt' z profesorom Slughornom, kotroho perehovorjať, žebyť prijav misce učiteľa na Rokforti. Na začatku školského roku Harry zistyť, že profesor Slughorn bude včity Elixiry a na jeho velyke sklamaňa Snape s'a stav učiteľom Obrany proti čorni magiji. Profesor Slughorn prijme Harryho i Rona zas' na Elixiry, ale ne majuť žadný veci, Slughorn Harrymu požýčať jednu zo školských knyžkoch. Harry, Ron i Hermiona zisťujuť, že knyžka je povna rukov dopisuvaných poznačok, z pomočov kotrých s'a Harry stane najľipšým učňom na hodynach elixiriv. Najduť poznačku o tim, že knyžka býla Polovičného princa. Harrymu s'a podariť ziskaty elixir ščast'a. Harry s'a doznať, že Voldemort rozdilyv svoju dušu na dakyľko časty i skryv jich do predmetiv, kotrý s'a volajuť horcruksy a treba ich najty i znyčity. Harry s'a stane kapitanom chrabromilského metlobalovoho družstva, zaľubyť s'a do Ginny i čerez dakyľko misjaciv začnuť spolu chodyty.

Foto: Mária Vlkočová – Ludmila Šandalová prezentuje svoju literárnu tvorbu

12. J. K. Rowlingová: Harry Potter a dary smrti

Dej poslednej knihy zo série o mladom čarodejníkovi začína v sídle rodiny Malfoyovcov, kde majú Smrťožrúti a Lord Voldemort zriadený svoj hlavný stan. Pri večeri si Voldemort vezme prútik Luciusa Malfoya, pretože nechce riskovať ďalšie Priors Incantatem ako v štvrtom dieli. Severus Snape mu oznámi, kedy bude chcieť Fénixov rád presunúť Harryho na nejaké bezpečné miesto. Voldemort nakoniec večer zabije Charity Burbageovú, učiteľku „Života a zvykov muklov“ na Rokforte. Potom sa dej presúva k Harrymu, ktorého sa Rád snaží presunúť na bezpečné miesto. Harryho priatelia vypijú všehodžús, a tak získajú jeho podobu, aby zmiatli smrťožrútov. Pri presune siedmich Potterov dôjde k boju medzi smrťožrútmami a členmi rádu. Smrťožrúti zabijú Harryho sovu Hedvigu, Divookého Moodyho a pripravia Georgea Weasleyho o ucho.

Harry sa na pár dní ocitá v dome Weasleyovcov, kde vrcholia prípravy na svadbu Fleur Delacurovej a Billa Weasleyho. Tu ho navštívi minister mágie Rufus Scrimgeour, aby jemu a jeho dvom najlepším kamarátom, Ronovi Weasleymu a Hermione Grangerovej odovzdal predmety, ktoré im v testamente zanechal Dumbledore. Ron dostáva deluminátor, Hermiona knihu Rozprávky barda Beedla a Harry zlatú strelu,

ktorú chytil pri svojom prvom metlobalovom zápase na Rokforte. Nasleduje svadba, počas ktorej smrťožrúti obsadia Ministerstvo mágie a zabijú ministra mágie. Harry pred nimi unikne spolu s Ronom a Hermionou. Ukryjú sa v bývalom hlavnom stane Fénixovho rádu na Grimmualdovom námestí 12, kde sa dozvedia nečakanú pravdu o bratovi Siriusa Blacka Regulusovi a nájdu stopu horcruxu.

O niekoľko dní hrdinov navštívi Remus Lupin, ktorý oznámi Harrymu, že bude krstným otcom, a zároveň mu ponúkne pomoc, ktorú však Harry odmietne. Harry, Ron a Hermiona vymyslia plán na prepadnutie ministerstva, kde získajú od Dolores Umbridgeovej horcrux – medailón Salazara Slizolina. Pri úteku z ministerstva však Hermiona, bohužiaľ, nedopatrením premiestni smrťožrúta Yaxleiho do domu na Grimauldovom námestí, čím mu prezradí tajomstvo úkrytu. Musia utiecť do lesa, kde sa dlhú dobu skrývajú a nevedia, kde hľadať ďalšie horcruxy a ako zničiť ten, ktorý už majú. Strach, neistota a beznádej sa stupňujú a po hádke Ron svojich priateľov na istý čas opustí. Hermiona s Harrym v čase Vianoc prídu do Godricovej úžľabiny, kde Harry po prvýkrát navštívi hroby svojich rodičov a ruiny ich domu. Hermiona sa nazdáva, že Dumbledore im tam zanechal meč Richarda Chrabromila, čo je jedna z mála zbraní, ktorou je možné horcrux zničiť. Namiesto toho padnú do Voldemortovej pasce. Podarí sa im uniknúť, no Hermiona pritom nedopatrením zlomí Harryho prútik.

Neskôr sa Harry skrýva aj v Deanskom lese. Tam vďaka záhadnej pomoci v podobe Patronusa nájde meč Richarda Chrabromila a opäť sa stretne s Ronom, ktorý zničí horcrux. Potom ich však nájde vlkodlak Fenrir Greyback so svojou bandou lapičov a všetkých troch odvedú do sídla Malfoyovcov. Odtiaľ Harry, Ron a Hermiona ujdú za pomoci domáceho škriatka Dobbyho a zachránia aj pána Ollivandera, škriatka Griphooka, Deana Thomasa a ujde s nimi aj Luna Lovegoodová. Dobby je však pri úteku zasiahnutý dýkou Bellatrix Lestrangeovej a zomiera. Harry sa s kamarátmi istý čas ukrýva v Lastúrovom domčeku, v ktorom bývajú Bill a Fleur a tu pripravia plán na získanie ďalšieho horcruxu, ktorý je uložený v Gringottbanke. Horcrux v podobe Biffomorovej šálky sa im síce podarí získať, ale prídu o Chrabromilov meč. Vzápätí sa Harry vďaka zvláštnemu spojeniu, ktoré panuje medzi ním a Voldemortom dozvie, že Voldemort vie, že ničia jeho horcruxy a že ďalší horcrux je uložený v Rokforte. Priatelia teda bezodkladne zamieria do Rokfortu, pričom dostať sa do dobre stráženého hradu im pomôže Aberthorf, brat Albusa Dumbledora. Tu sa im podarí zničiť Biffomorovej

šálku a tiež nájdú a zničia aj ďalší horcrux – Bystrohlavovej diadém. Medzitým sa ale Voldemort dozvie, že Harry je v Rokforde a jeho smrťožrúti zaútočia na hrad.

Riaditeľ Rokfortu, Severus Snape, utečie a pridá sa k Voldemortovi. Ten ho však zabije, aby získal moc nad bazovým prútikom – jedným z troch bájných Darov smrti. Tesne pred smrťou Snape odovzdá Harrymu svoje spomienky, z ktorých sa dozvie, že Snape bol vlastne vždy na ich strane a Dumbledora zabil na jeho vlastnú žiadosť. Zároveň sa dozvie, že úplná porážka Voldemorta bude možná len vtedy, keď sa Harry nechá zabiť Voldemortom. Harry je zdesený, ale uvedomuje si, že to je jediná šanca poraziť Voldemorta a zastaviť boj v Rokforte, a tak príde za Voldemortom do Zakázaného lesa. Ten na neho uvrhne smrtiace zaklínadlo, ktoré však Harry opäť prežije. Zaklínadlo zničí len kúsok Voldemortovej duše v ňom, pretože v minulosti Voldemort nedopatrením urobil z Harryho horcrux. Harry hrá mŕtveho až do okamihu, kedy ho odnesú do Rokfortu, ktorého obyvateľa namiesto toho, aby sa vzdali, znova rozpútajú boj. V záverečnom boji Neville zničí Voldemortov posledný horcrux, hada Nagini a Harry zabije Voldemorta.

V obrovskej záverečnej bitke zomrú Voldemort, Fred Weasley, Tonksová, Lupin, Crabbe, Colin Creevey a Bellatrix Lestrangeová. Záver knihy opisuje situáciu o 19 rokov neskôr, keď má Harry tri deti (Lily Luna Potterová, Albus Severus Potter, James Sirius Potter) s Ginny Weasleyovou a Ron Weasley s Hermionou Grangerovou dve. Spolu žijú v dome na Grimmualdovom námestí, ktorý Harry zdedil po krstnom otcovi a úplný záver je, ako keď odprevádzajú svoje deti na nástupište 9 a 3/4.

Preklad: Marián Lazor

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 1.B, 15 r.

Harry Potter i darý smerti

Dija poslidňoj knižkŷ zo serii o molodym čarodejnikovi začinať v sidli rodinŷ Malfoyovcoch, de majúť smertožrutŷ i Lord Voldemord zriadenŷ svij hlavnŷ stan. Pri večerji sobi Voldemord voz'me prutik Luciusa Malfoya zato, že ne choče riskovaty ďalši Priori Incantatem jak v četvertim dily. Severus Snape mu oznámiť, koli bude chotity Fenixiv Rjad peresunuty Heryho na dajake bezpečne misce. Voldemort nakonec' večur zabije Charity Burbageovu, učiteľku „Žŷvota i zvykoch muklov“ na Rokforti. Potym s'a dij presuvat k Herrymu, kotroho s'a Rjad snažŷť presunuty

na bezpečne misco. Harryho kamaráta vypijúť všehodžus a tak získajúť jeho podobu, žebý zneistily smertožrutiv. Pri presuni sedmých Potteroch príde k boju smertožrutoch i členoch Rjadu. Smertožrutý zabijúť Harryho sovu Hedvigu, Divokoho Moodyho i pripravjať Georgea Weasleyho o ucho.

Harry s'a na paru dni objaviť v domy Weasleyovcoch, de suť pripravý na svad'bu Fleur Delacurovej i Billa Weasleyho. Tu ho navštivyť minister magii Rufus Scrimgeour, žebý jomu i jeho dvom najlipšým kamaratom, Ronovi Weasleymu a Hermione Grangerovej odovzdav predmetý, kotrý im v testamenti zochabiv Dummbledore. Ron dostavať deluminator, Hermiona knižku Rozpravky Barda Beedla a Harry zlatu strelu, kotru pojimav pri svojim prvym metlbalovym zapasiňu na Rokforti. Nasliduje svad'ba, na kotroj smertožruti obsadať Ministerstvo magii i zabjuť ministra magii. Harry pered nima vteče z Ronom i Herminom. Skryjuť s'a v hlavny m stani Fenixovho rjadu na Grimmualdovij ploščadky 12, de s'a doznavuť načekanu pravdu o bratovi Siriusa Blacka Regulusovi i najduť stopu horcruxu.

O paru dniv hrdiniv navštivyť Remus Lupin, kotrý oznamiť Harrymu, že bude krestným otcom i ponukne mu pomič, kotru Harry ne prijme. Harry, Ron i Hermiona výmýslať plan na prepadnuť a ministerstva, de získajúť od Dolores Umbridgeovaj horcrux – medailon Salazara Slizolina. Pri odchodi z ministerstva Hermiona na žal' omýlom prelozyť smertožruta Yaxleiho do domu na Grimauldovij ploščadky. Tým mu prezradýť tajomstvo ukrytu. Treba s'a im skrýty do ľisa, de hľadajúť dalšý horcruxý jak jich zničity. Strach, neistota i beznadij s'a stupňujuť a po zvadi Ron svojich kamarativ na dajaku dobu opustiť. Hermiona z Harrym v časi Sviatkov pride do Godricovej užlabiný, de Harry prvýj raz navštivyť hrobý svojich rodyčiv i rujiný ich domu. Hermioni s'a vidieť, že Dumledore jim tam zochabiv meč Richarda Chrabromila, što je jedna zo zbraňoch, kotra može horcrux zničity. Namisto toho padnuť do Voldemortovej pasci. Podariť s'a im vteči, no Hermiona pri tym omýlom zlomyť Harry prutyk.

Neskorše s'a Harry kryje i v Deanskom lisi. Tam najde meč Richarda Chrabromila i zas' s'a stritne z Ronom, kotrýj znyčiť horcrux. Potym jich najde vlkodlak Fenrir Greyback zo svojov bandov lapačoch i všýtkých tr'och odveduť do rezidencii Malfoyovcov. Odtý Harry, Ron a Hermiona vtečuť za pomoči domašňoho liliputana Dobbyho i zachraňať i pana Olivandera, škriatka Griphooka, Deana Thomasa a vteče z nima i Luna Lovegoodova. Dobby je zranenýj dýkov Bellatrix Lestrangeovej a hmerať. Harry z kamaratami s'a skryvať v Lasturovym domi v kotrým bývajúť Bill i Fleur a tu pripravjať plan na ziskaňa ďalšoho horcuxu, kotrýj je skrytýj v Gringott

banky. Horcrux v podoby Biflomorovej šalky s'a im podariť ziskaty, ale pridúť o Chrabromilyv meč. Harry zistýť, že Voldemort znať, že ničat' joho horcux, a že ďalšý horcux suť schovany v Rokforti. Kamarat'a iduť do Rokfortu, pričim dostaty s'a do dobre strážneho hradu jim pomože Aberthorf, brat Albusa Dumbledora. Tu s'a jim zadaryť zničity Biflomorovej šalku a pritym najduť i zničat' i ďalšýj horcux – Bystrohlavovej Diadem. Popri tým s'a Voldemord doznať, že Harry je v Rokfordi a jeho smertožruty zautočat' na hrad.

Riaditeľ Rokfordu, Severus Snape, vteče i pridast' s'a k Voldemortovi. Tot ho zabije, žebyť dostav moc nad Bazovym prutikom, jedným z tr'och bajných Dariv smerty. Tisni pered smert'ov Snape odovzat' Harrymu svoji spomienky, z kotrých s'a doznať, že Snape býv furt na jich strani a Dumbledora zabiv na joho vlastnu žiadost'. Pritym s'a doznať, že porážka Voldemorta bude možna ľem kid' s'a Harry zochabyť zabity Voldemordom. Harry je výštrašenýj, ale sobi uvedomuje, že je to jedina šanca porazity Voldemorta i zastavity boj v Rokforti, a tak príde za Voldemortom do Zakazanoho ľisa. Tot ho začaruje smertel'ným zaklynadlom, kotre Harry zas' perežýje, zaklynadlo zničít falatok Voldemortovej dušý v nim za to, že v minulosty Voldemort omýlom zrobit z Harryho horcux. Harry hrať mrtvoho až do chvíli, niž ho odnesuť do Rokfortu, kotroho ľude namisto toho, žebyť s'a vzdali, rozputajuť boj. V posledným boji Neville zničít Voldemortyv poslednij horcux, hada Nagini a Harry zabije Voldemorta.

Vo velykij bitky zahýne Voldemort, Fred Weasley, Tonksova, Lupin Crabbe, Colin, Creevey a Bellatrix Lestrangleova. Zakľučíňa knižký opisuje situáciu o 19 rokiv neskorše, kid' mať Harry 3 dity – Lily Luna Potteerova, Albus Severus Potter, James Sirius Potter z Ginny Weasleyovov a Ron Weasley z Hermionov Grangerovov dvoje dity. Spolu žýjuť v domy na Grimualdovij ploščadky, kotre Harry zdediv po kresnym otcovi a definitivne zakľučíňa je, kid' odprevadžajuť svoji dity na peron 9 a ¾.

13. A. De Saint-Exupéry: Malý princ

Tak som žil samotársky a nemal som nikoho, s kým by som si vážne pohovoril, až do tých čias, kým ma pred šiestimi rokmi nepostihla na saharskej púšti porucha motora. Čosi sa v ňom polámalo. A pretože som nemal so sebou ani mechanika, ani cestujúcich, chystal som sa, že sa tú neľahkú opravu pokúsím urobiť sám. Bola to pre mňa otázka života a smrti. Pitnú vodu som mal sotva na osem dní.

Prvý večer som teda zaspal na piesku, tisíc míľ od akéhokoľvek obývaného kraja. Bol som oveľa opustenejší ako strokotanec na plti uprostred oceána. Tak si viete predstaviť, aký som bol prekvapený, keď ma na svitaní zobudil čudný hlások. Povedal:

- Prosím, nakresli mi ovečku!
- Čože?
- Nakresli mi ovečku...

Vyskočil som na rovné nohy, akoby do mňa udrel blesk. Poriadne som si pretrel oči. Dobre som sa podíval. A zazrel som veľmi zvláštneho chlapčeka, ktorý ma vážne pozoroval. Toto je jeho najlepší portrét, aký sa mi neskôr podarilo urobiť.

Prirodzene moja kresba nie je ani zďaleka taká očarujúca ako je model. Ja za to nemôžem. Dospelí mi vzali odvahu stať sa slávnym maliarom, keď som mal šesť rokov, a ja som sa naučil kresliť iba zatvorené a otvorené veľhady.

Začudovane som teda vyvaloval oči na to zjavenie. Nezabúdajte, že som bol na tisíc míľ ďaleko od akéhokoľvek obývaného kraja. A ten chlapček sa mi nezdal ani zmätený, ani na smrť unavený, ani polomŕtvy od hladu, ani polomŕtvy od smädu, ani na smrť vyľakaný. Vôbec nevyzeral ako dieťa, čo sa stratilo uprostred púšte, tisíc míľ od akéhokoľvek obývaného kraja. Keď sa mi napokon podarilo prehovoriť, povedal som mu:

- Ale, čo tu robíš?

A tu mi celkom tichučko, ako čosi veľmi vážne, zopakoval:

- Prosím, nakresli mi ovečku...

Keď na nás tajomstvo silne zapôsobí, neopovážime sa neposlúchnuť. Aj keď sa mi to zdalo na tomto mieste, vzdialenom tisíc míľ od všetkých obývaných miest, a v nebezpečenstve smrti nezmyselné, vytiahol som z vrečka papier a plniace pero. Ale vtom som si spomenul, že som sa učil najmä zemepis, dejepis, počty a gramatiku, a povedal som chlapčekovi (trochu namrzene), že neviem kresliť. Odpovedal mi:

- To nič. Nakresli ovečku.

Pretože som nikdy nekreslil ovečku, načrtol som mu jednu z tých dvoch kresieb, čo som bol schopný urobiť.

Preklad: Samuel Šesták

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 1.D, 15 r.

Malý princ

Tak jem žyv osamočeno a ne mav jem nikoho, z kým bý jem važni pobisiduvav až do toho času, poký ňa pered šestoma rokami ne zastihla na saharskij pušti porucha motora. Štos'ka s'a v nim polamalo. A zato, že jem ne mav zo sobov ani opravarja ani pasažiriv, zberav jem s'a, že totu nelehku opravu pokušu s'a zrobyti sam. Býv to pro mene vopros žyvota i smerti. Pitnu vodu jem mav tak na visem dni.

I tak, peršýj večur jem zaspav na pisku, tis'ač mil' od dajakoho zaselenoho kraju. Býv jem oveľo vecej opuščenyj jak stokotanec na plti sered oceana. Tak sobi znate predstaviti, jakýj jem býv prekvapenyj, kid' ňa skoro rano zobudiv čudnýj holosok.

Poviv:

- Prošu, namaľuj mi ovečku!

- Što?

- Namaľuj mi ovečku...

Výskočiv jem na rivný nohý, jak bý do ňa udariv blesk. Porjadni jem sobi pereter' oči. Dobri jem s'a popozerav. I zbačiv jem barz nezvyčajnoho chlopčika, kotrýj z interesom za mnov merkuvav. Toto je joho najlipšýj obraz, jakyj s'a mi neskirše podarilo zrobiti. Pravda, moje kresliňa ne je ani zdaleka take očarujuče jak je model. Ja za to ne možu. Doroslý mi vzjali odvahu stati s'a slavným maľar'om, kid' jem mav šisť rokiv, a ja jem s'a naučiv maľuvati lem zapertých i otvorených veľhadiv.

Čudni jem vývaľuvav oči na tot pryzrak. Ne zabývajte, že jem býv tis'ač mil' daleko od chocjakoho zaselenoho kraju. A tot chlopčik s'a mi ne zdav ani pomotanýj, ani na smert' unavenýj, ani polomertvýj od holodu, ani polomertvýj od smedu, ani na smert' vystrašenýj. Ani kus ne výzerav jak ditina, što s'a stratila posered pušti, tis'ač mil' od nezaselenoho kraju. Kid' s'a mi nakonec' podarilo výpovisty slovo, poviv jem mu:

- Ale, što tu robiš?

A tu mi calkom potichoňký, jak dašto barz važne, zopakuvav:

- Prošu, namaľuj mi ovečku...

Kid' na nas tajomstvo silno zaposobiť, ne opovažýme s'a ne posluchnuti. Aj kid' s'a mi to zdalo na tim misti, vzdalenim tis'ač mil' od šýtkých zaselených mist i v nebezpečí smerti nezmýselni, výbrav jem z kišeni papir i povňače pero. Ale v tim jem sobi spomňanuv, že jem s'a učiv hlavni geografiu, istoriju, matematiku i gramatiku, i poviv jem chlopčikovi (kus merzuto), že ne znam maľuvati. Odpoviv mi:

- To nič. Namaľuj ovečku.

Zato, že jem nigda ne maľuvav ovečku, načertnuv jem mu jednu z tých dvoch rysunkiv, što jem býv schopnýj zroboty.

Tak ja s'a zoznamyv z Malým princem.

Foto: Mária Vlkovičová – Odovzdávanie cien riaditeľkou OKDG Mgr. Ivetou Michalkovou

14. Preklad: Laura Hostová

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 16 r., 2.C

A. De Saint-Exupéry: Malý princ

A tak jem živ osamočený a ne mav jem nikoho, z kým bý jem s'a važni podohvariav, až do toho času, poký jem pered šestoma rokami ne mav poruchu motora na sahariskij pušti. Dašto s'a v nim zlamalo. A kiď jem ne mav zo sobov ani mechanika, ani pasažiriv, zberav jem s'a, že sobi totu nelehku opravu zroblu sam. Býv to pro mene vopros života i smerty. Pitnu vodu jem mav ledva na visem dni.

I tak, peršý večur jem zaspav na pisku, tis'ač mil' od dajakoho zaselenoho kraju. Býv jem oveľo vecej opuščený jak strokotanec na plti v seredini okeana. Tak sobi znate predstavity, jaký jem býl prekvapený, kiď ňa dakoj na svitanku zobudyv čudný holos a poviv:

- Prošu, namaľuj mi jahňatko!
- Što?
- Namaľuj mi jahňatko...

Výskočiv jem na rovný nohý, jak bý do ňa vdariv blesk. Poriadni jem soby proter oči. Dobri jem s'a posmotriv. I zazriv jem barz čudnoho chlopčika, kotrý z interesom mene merkuvav. Toto je joho najľipšý obraz, jaký s'a mi pizniše podarilo zrobity.

Pravda, že mij obrazok ne je ani zdaleka taký čarovný jak je model. Ja za to ne možu. Dospelý mi vz'ali odvahu staty s'a slavným maľar'om, kiď jem mav šisť rokyv, a ja jem s'a naučiv maľovaty lem zapertý i otvorený veľhadý.

Začudovani jem vyvaľovav oči na toto zjaviňa. Ne zabývajte, že jem býv na tys'ač mil' daleko od chodzjakoho zaselenoho kraju. A tot chlopčik s'a mi ne zdav ani popletený, ani na smert' unavený, ani polomertvý od holodu, ani polomertvý od smedu, ani na smert' vystrašený. Vobec ne výzerav jak dityna, što s'a stratyla v seredyni pušti, tis'ač mil' daľeko od chodzjakoho zaselenoho kraju. Kiď s'a mi nakonec podarilo výpovisty slovo, poviv jem mu:

- A što tý tu robiš?

A tu mi calkom potychý, jak štoska barz važni, poviv iši raz:

- Prošu, namaľuj mi jahňatko...

Kid' na nas tajnosť silno vplyne, ne opovažýme s'a ne posluchaty. Aj kid' mi s'a zdalo na tym misti, tis'ač miľ daľeko od chodzjakých zaselených mist, i v nebezpečí smerty bez zmýslu, vyľahnuv jem z kyšeni papir i povňače pero. A v tym jem soby spomjanuv, že jem s'a učiv istoriju, arifmetiku i gramatiku, i poviv jem chlopčikovi (kus nahnivani), že ne znam maľovaty. Vin mi poviv:

- To nič. Namaľuj jahňatko.

Zato, že jem nigda ne kreslyv jahňatko, nakreslyv jem mu jednu z tých dvoch rysunkiv, što jem býv schopnýj zrobity.

Tak ja s'a zoznamyv z Malým princom.

Foto: Mária Vlkovičová – Zúčastnených počas podujatia slovom sprevádzala

Bc. Alžbeta Kutašovičová

**Sút'ážné práce, ktoré nevyhoveli kritériám,
avšak prekladateľskú súťaž obohatili,
preto v zborníku zaujali svoje miesto:**

15. Miriam Löwensteinová: Čítanka klasické kórejské literatury

Písne z kráľovstvá Korjo (píseň o dvanásti mesiacich)

Nesplnené zadanie: preklad z českého jazyka do jazyka rusínskeho

V mesiaci prvým řeka
rozmrzne a taje.
Nebe se mění.
Žiju sama.

Zapalovals lucernu
za úplňku měsíce druhého.
Hořela ve výšce,
osvětlovala svět.
Poslední den třetího měsíce
v podzdním jaru
pozdě probuzené
květy slivoně kvetou.

V mesiaci čtvrtém žluy
se vracejí v párech.
Zapomněls na naše
uplynulé dny.
Na svátek kosatců
ptám se šamanky.
Prý sto let
budeš žít.

V půlce šestého měsíce

hřebeny vln
mě unášejí.
Uplývám s nimi za tebou.

V poledne
svátku zemřelých
modlím se, abychom
spojili se navěky.
Pod úplňkem
o svátku půlky podzimu,
kolébám se ve světle.
A jsem ti nablízku.

O svátku dvou desítek
pijeme z krve,
pijeme víno.
Dávej si pozor!

Za chladného měsíce
jdi jako ovocný strom.
Libil by se ti.
Kde pořád jsi?

Noci v mesiaci jedenáctém

ležím v pokoji,
vzrušené smysly,

noc bez tebe.

Preklad: Samuel Lipka, VŠ Praha, 19 r.

**Spivanký z kraľovstva Korjo
(spivanka o dvanacetých mis'ac'och)**

V mis'ac'u peršym voda
rozmerzne i topit s'a.

Nebo s'a minyť.
Žýju sama.

Zapaľuvav jes lampu
za povnoho druhoho mis'ac'a.
Horila vŷsoko,
osvitľuvala svit.

Poslidnij deň tret'oho mis'ac'a
v neskorši jari
neskoro zobudženŷ
kvitkŷ na slivky kvytnuť.
V četvertym mis'ac'u žovnyŷ
prilitajuť v paroch.
Zabŷv jes na našŷ
minulŷ dny.

Na svjato irisiv
prošu s'a šamankŷ.
Že sto rokiv budeš žŷty.

V seredyni šestoho mis'ac'a
verškŷ vlnoch
unašajuť ņa.

Plavu na nych za tobov.

Sered dňa
svjata usobšŷch
moľu s'a, žebŷ sme
vjedno býli navikŷ.

Pid splnom
na pivošinne svjato
kolŷšu s'a v svitli.
A jem poblyzku tebe.

Na svjato dvoch des'atok
pjeme z krvy,
pjeme vyno.
Davaj sobi pozir!

Za cholodnoj noči
jak ovocnyŷ strim id'.

Pačiv bý s'a ti.
De jes tel'o?

Proťahom noči mis'ac'a jedenacetoho
ležu v chŷži,
vzrušenŷ zmyslŷ,
nič bez tebe.

Paličký poprjovnyku,
što tý jes mala,

teper inšýj mať.
Hirjkýj je tot mis'ac' dvanacetýj.

16. Ivan Sergejevič Turgenev: Vrabec

Nesplnené zadanie: krátky text

Vracal som sa z poľovačky a prechádzal som parkovou alejou. Predo mnou bežal môj pes. Zrazu spomalil krok a začal sa prikrádať, akoby zavetрил pred sebou zver. Pozrel som tým smerom a zočil som vrabčie mláďa so žltou obrubou okolo zobáčika a s páperím na hlávke. Vypadlo z hniezda a nehybne sedelo s bezmocne rozťahnutými, sotva vyrastenými krídelkami.

Môj pes sa pomaly blížil k nemu, keď v tom starý vrabec s čierno sfarbenou hruďou zletel z blízkeho stromu, sťa kameň dopadol priam pred jeho ňufák – a celý zježený, vydesený, zúfalo a žalostne pištiac, poskočil dva razy smerom k zubatej, rozchliabenej papuli.

Pribehol mláďaťu na pomoc, postavil sa medzi neho a psa... ale celé jeho maličké telko sa chvelo od hrôzy, pišťal divo a chripľavo, zmieral strachom, rozhodol sa obetovať sám seba!

Akou obrovskou obludou sa mu asi javil pes! A predsa nevydržal na vysokej, bezpečnej haluzi! Sila, mocnejšia než jeho vôľa, ho z nej zohnala. Môj pes zastal, cúvol... Zrejme aj on rešpektoval tú silu. Rýchlo som privolal zmäteného psa a v hlbokéj úcte som sa vzdialil. Áno, nesmejte sa mi. Cítil som hlbokú úctu k tomu malému hrdinskému vtáčikovi, k prejavu jeho lásky.

„Láska je mocnejšia ako smrť, ako strach zo smrti,“ uvažoval som. – „Len vďaka láske sa život udržiava a rozvíja.“

Preklad: Šimon Benka

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 16 r., 2.C

Vorobeľ

Vertav jem s'a z poľovačkô a perechodyv jem parkovov alejov. Predomnov bižav mij pes. Zrazu spomaliv krok a začav s'a prikradati, jak bý zavitriv pered sobov zvirja. Posmotriv jem tým smerom i zbačiv jem voroblyka zo žovtým rubcom kolo dzobačika i z moškom na holovki. Výpalo z hnízda i ne pohýnajuči sidilo z bezmicni rozťahnutým lem-lem že výrosnutým kryločkami.

Mij pes s'a pomalô blížýv ku ňomu, kid' v tym starýj vorobeľ z čorno sfarbenov hrudov zletiv z bliskoho stromu, jak kamiň dopadnuv priamo pered joho kl'uv i cilýj zježenýj, výstrašenýj, zufalo i žalostni piščajuči, dva razy pidskočiv po napravliňu ku zubatij roztvorenij papuli.

Priletiv voroblyku na pomič, postaviv s'a medzi ňoho i psa... ale cile joho maleňke tilečko s'a trjaslo od strachu, piščav dyko i chripľavo, hmerav strachom, rišýv, že bude obetovati sam sebe!

Jakov obrovskov obludov s'a mu asi vidiv pes! A i tak ne výtrimav na výsokim bezpečnim konari! Sila, silniša jak joho voľa, ho z ňoho zohnala. Mij pes s'a zastaviv cúvnuv... Asi aj vin rešpektovav totu silu. Skoro jem zavolav zmetenoho psa i v hlubokim uvažiňu jem s'a vzdialiv. Hej, ne smyjte s'a z mene. Cityv jem hluboke uvažiňa ku tomu malomu hrdinskomu voroblyku, ku projavliňu joho ľubvi.

„Ľubov je silniša jak smerť, jak strach zo smerti,“ rozmýšľav jem. „Lem vďaka ľubvy s'a život utrimuje i rozvijat.“

17. Dobroslav Chrobák: Drak sa vracia

Nesplnené zadanie: krátky text

Drobnými a presnými pohybmi pokračovala žena v práci. Umyla riad, poutierala stôl, zamietla hlinenú podlahu, schránila smeti pod ohnisko. Nadvihla pokrývku na panvičke a priložila na dotlievajúcu pahrebu dve triesky. To všetko vykonala s istotou a jemnou presnosťou, pripomínajúcou jemnú presnosť citlivého stroja. Potom,

keď všetko bolo hotové, zdvihla ruky nad hlavu a naprávala si vlasy v zátylí. Súčasne hľadala pohľadom okolo seba niečo, čím by sa zamestnala, kým príde jej muž.

Bola to mladá žena (žena Šimona Jariabka), a ako tam stála s rukami v zátylku, vystupovali jej boky, prsia a plecia v okrúhlych a pevných tvaroch. Bola bosá a nohy, útle v chodidlách, dvíhali sa priam od členkov oblým a pružným obrysom ku kolenám. Zohla sa nad ohnisko a pokúšala sa rozdúchať oheň. Pod popolom ukázali sa dva-tri žeravé uhlíky a osvietili jej našpúlené ústa žiadostivým červeným svetlom. Náhle vyskočil z pahreby úzky plamienok, olizol triesku, roztancoval sa a temer zavýskal plachou radosťou zo života. Žena neodtiahla tvár a jej tvár vyzerala na chvíľu ako odliata z červeného bronzu: planula pokojným, upriameným svitom v polotme teplého súmraku, ktorý sa pred chvíľou pretiahol pomedzi odchýlené dvere, vlečúc za sebou čierny chvost: máčik, čo sa celý deň túlal po záčinoch a plevienkoch a teraz na mraku sa priplichtil zohriať na teplý prípecok.

Súčasne s večerným šerom vnikal sem cez otvorené dvere i večerný chlad a všetky večerné zvuky v pravidelnom a plynulom slede. Najprv bol to gagot husí vracajúcich sa z poľa, potom cengot zvoncov spomedzi čriedy kráv, čo prichádzali k večernému pôdoju. Nato bolo počuť hrkot kolies oneskorených vozov, a keď sa už celkom zotmelo, ozval sa štekot prvých trlíc. Súčasne zakňučala kdesi v treťom dvore ufňukaná harmonika.

Preklad: Jozef Janeček

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 1.A, 15 r.

Dobroslav Chrobak: Drak s'a vertať

Drobnýma i presnýma pohýbamy pokračovala žena v roboti. Umýla gratý, povterala stiel, pozamitala pidlohu z hliný, "schrnila" smit'a pid ohnisko. Pidvyhla prikrývku na panvicy i priložýla do tlijučoho ohňa dvi triský. Toto šýtko robila z presnosťov pripominajučov presnosť citlivoho stroja. Potim, keď býlo šýtko hotove, zdvyhla ruký nad holovu i popravila sobi volosý na zatýlku.

Býla to moloda žena (žena Šimona Jariabka), a jak tam stojala z rukami na zatýlku, výstupovaly jej boký, hrud' i pleča v okruhlých ale pevných tvaroch. Býla bosa a nohý, utlý v stupňach postupovaly od členkiv zaokruhleným i pružným konturom ku kolinam. Naklonila s'a nad ohnisko i chotila rozfukaty ohen. Pid popolom

s'a vkažali dva–tri rozžeravený uhliký i osvityly jej našpulený usta žadostyvým červeným svitlom. Zrazu výskočiv z pahrebý uzkýj plameň, olyznuv trisku, roztancuvav s'a i skoro zvyknuv plachov radosťou zo života. Žena ne odťahla tvar' a jej tvar' vyzerala na chvíľku jak odľata z červenoho bronzu: planula pokojným, upriameným sijaňom v polotmi teploho stmyvaňa, kotrýj s'a pered chvíľkov pereťahnuv pomedži odchýlený dveri, ťahajuči za sobov čornýj chvist "mačik", što s'a cilýj deň blukav po "pelevňach" i "stodolach" a teper' na chmari s'a priplýchtyv zohrity s'a na teplýj pripecok.

Naraz z večerným šerom promykav čerez otvorený dveri i večernyj cholod i všýtký večerný zvuký v pravidelnim i neprerývnim postupy. Najskore to býv gagot husok, kotrý s'a vertali z poľa, potim cengot dzvinkyv korov, kotrý prichadžali na večerne dojiňa. Na to býv čuty večernij durkot kolis oneskorených voziv a kid' s'a už cilkom zotmilo, ozvav s'a triščaňa peršých trepačok. Sučasni zakňučala des' v tretim dvori plaksyva harmonika.

18. Daniela Hivešová-Šilanová: Vtáčatko Koráločka

Deti slnka

Nesplnené zadanie: voľný preklad

Bola jeseň. Listy už opadávali zo stromov, zvieratka sa sťahovali do svojich zimných skrýš, len oni, kočovní Rómovia, sa nemali kam podieť. Nikde ich nečakal teplý domov, ani ohníkom rozžiarená izbietka. Zas len dlhá, úmorná cesta snehom a mrazom...

Lavutaris si povedal, že už nebude čakať ani deň! Zaraz pôjde za slnkom a všetko mu porozpráva! Slnko je dobré, teplé, určite im pomôže!

Rozbehol sa na najvyšší kopec v okolí. Myslel si, že na ňom býva Slnko. Vyšiel na kopec, ale Slnko nenašiel. Býval tam len Vietor-Baival. Zlostný a nepriateľský. Kmásal zo stromov posledné zožltnuté listy. Lavutarisovi prskal do očí studený dážď a strhol z neho aj košeľu. Z vrcholu kopca však Lavutaris zbadal, že sa v diaľke týči ďalší, ešte vyšší kopec. „Slnko býva určite tam,“ povedal si a kráčal ďalej. No na druhom kopci býval Mráz-Fadin. Dýchol na Lavutarisa a jeho čierne vlasy premenil

na strieborný srieň. Dýchol druhý raz a zmenil mu husle na kus ľadu a sláčik na cencúl. Ešte raz dýchol a Lavutarisovi tak skrehli prsty, že v nich ledva vládol udržať svoj nástroj.

„Čo si počnem bez huslí?“ vykrikol Lavutaris a zo všetkých síl sa rozbehol ďalej. Na ešte vyšší kopec. Tam však býval sám Sneh-Jiv. Veľký huňatý dedo, ktorý na pohľad vyzeral celkom dobrácky. Hučal a tlmene šumel, zasypával Lavutarisa teplými kožušinami snehu. Ale snehové kožušiny svojím teplom len klamali. Keď sa do nich chcel Lavutaris zababušiť, chladili a pálili, až mu tuhlo celé telo.

„Spi, Lavutaris, spi. Potom mi zahráš na ľadových husliach, zatancuješ mi rómsky tanec na ľadovej kryhe. Uvidíš, aké ligotavé ľadové iskričky ti budú spod bosých nôh fřkať...“ uspával dedo Sneh Lavutarisa.

„Nie, nesmiem zaspáť! Musím sa porozprávať so Slnkom! Musím priniesť teplo mojej rómskej rodine,“ šepkal si Lavutaris a bežal ďalej za Slnkom.

Prešiel tak veľa kopcov, ale ani na jednom z nich nebývalo Slnko. Vždy, keď si myslel, že je už najvyššie, uvidel pred sebou len vrchol ďalšieho, ešte vyššieho kopca. Lavutaris už nevládol. Veľmi sa mu chcelo plakať, no vtedy si spomenul na svojho deda, ktorého pre jeho krásnu hru nazývali Baro Lavutaris-Veľký Huslista. Spomenul si, ako mu raz povedal: „Róm nikdy neplače ako malý chlapec. Nikdy neplače obyčajnými slzami a vzlykmi. Róm plače husľami. Taký plač začuje aj najtvrdšie srdce.“

Vtedy mu malý Lavutaris nerozumel. Nechápal, ako možno plakať, a pritom nevyroniť ani jednu slzu. Ale teraz zrazu všetko pochopil.

Priložil si husle pod bradu. Zahral najkrajšiu pieseň, akú kedy počul. Zazneli v nej odrazu všetky rómske piesne! Potom sa nadýchol a zaspieval:

„Slniečko, svietiš na celý svet, ale vôbec ti nezáleží na Rómoch! Nevidíš nás, nepozerala sa na to, ako trpíme. Keby si nás videlo, keby si sa len raz na nás pozrelo, nemohlo by si nás opustiť a sprevádzalo by si nás aj v zime. Prečo si také sebecké? Prečo nemáš rado Rómov?“

Slniečko si vypočulo Lavutarisa a rozhrnulo ťažké snehové mračná. Pozrelo sa dolu na zem. Celá krajina zrazu ožila! Zaliala sa zlatom ako v najhorúcejšom lete. Aj

vtáčiky, ukryté vo svojich hniezdach, sa zobudili a začali čvirikať, lebo sa im zdalo, že prichádza jar. Okolo Lavutarisa zazvonili snežienky.

„Nie si spravodlivý, Lavutaris,“ povedalo Slnko. „Mám rado všetkých ľudí, ale nemôžem nikoho uprednostniť. Na všetkých musím svietiť rovnako. A v zime musím opustiť túto krajinu, aby si mohla oddýchnuť jej zem a pripraviť sa na prácu, ktorá ju čaká na jar. Ale aby vedel, Lavutaris, Rómov mám naozaj veľmi rado. Páči sa mi vaša hra na husliach. Keď tancujete, mám radosť zo života, lebo vidím, ako sa viete tešiť z neho vy. Aby si mi veril, Lavutaris, pobožkám všetkých Rómov na tvár tak, aby odteraz všetci ľudia navždy vedeli, že ste moje milé deti. Darujem vám tváre Slnka. Opálené a bronzové. A dám vám ešte jeden dar. Nemôžem pre vás zmeniť zimu na horúce leto, ale dám vám horúce srdce plné piesní. Každému Rómovi vložím do srdca jedno malé, horúce slniečko-khamoro. Bude vás hriať aj v tých najtuhších zimách. Vaše horúce srdce vás naučí spievať tak, ako nikoho iného na svete. Súhlasíš?“ spýtalo sa Slniečko a pobožkalo Lavutarisa na tvár.

V Lavutarisovom srdci sa hneď rozlialo také teplo, že sa cítil šťastný, aj keď slnko znova zašlo za snehové mračná a na krajinu zas padol tieň jesene a zavial studený zimný vietor. Zrazu mal v sebe toľko citu, šťastia a tepla, že hneď sa rozospieval. S vrúcnyim spevom v srdci aj na perách bežal dolu, do rómskeho tábora. Ako sa približoval, čoraz silnejšie počul, že tú istú pieseň spievajú všetci jeho bratia, sestry, rodičia, tety, strýkovia, priatelia, celá rómska rodina.

Ešte dlho do noci sedeli pri rozložennom ohni a nikomu nebolo zima. Hrialo ich horúce srdce a vrúcne piesne.

Odvtedy niet na svete Róma, ktorý by nevedel spievať. V každom z nich tľchie malé slniečko-khamoro.

Keď sa započúvaš do spevu Rómov, aj tebe bude dobre – pocítiš šťastie a teplo v srdci.

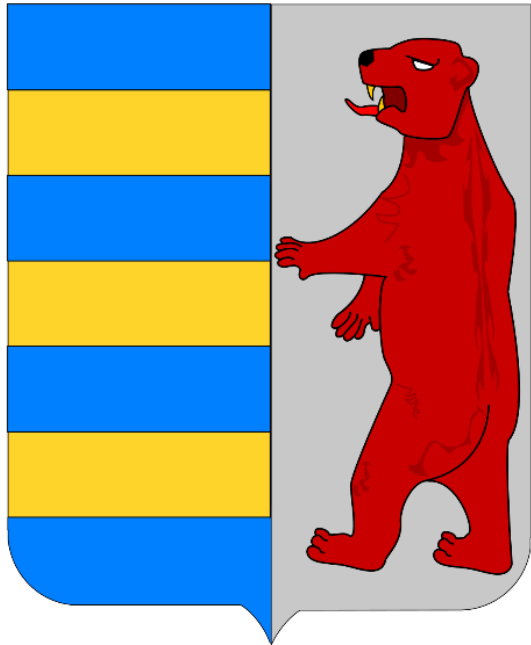
Preklad: Jakub Jurč

Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, Bardejov, 1.B, 15 r.

Dity Sonc'a

Dakoly, barz barz davno, ne maly Cigane ani dom, lem velykŷj svit a na nim doroh bez kync'a. Chodyly po rovinoch, i po horoch, zo soncom i zo snihom, od mista ku mistu, od sela ku selu... Nočuvaly pid holŷm nebom. Nyčoho ne maly. Maly lem toto, ŷto býly hodny odnesty v rukoch, ŷto na malŷ vozŷ naložŷly. Jich žŷťa býlo i vesele, zato že na svojich dorohoch vidily, ŷto druhŷ ľude ne mohli vidity. Stričali čudžich ľudi i naučili s'a bisidovaty, jak toty ľude bisidovali. Doznaly s'a o ŷŷtkym, ŷto s'a de stalo. Cigane mali nad svojima holovami velyke nebo. Bisidovali zo zvzdami i z misjacom. Oni znaly barz ŷumni hraty i na husľoch, jak bý ptačkŷ spivaly. Jak býla nyč, sidyly pri ohňu a jich divčata spivaly chodzjakŷ spivankŷ i jich sluchaly. Tak žŷly od jari, pres lito, až do oseni. No v zymi prišov cholod, sonc'e i zvzdŷ tak ne svitily i ne zohrivaly zemľu. Cigane terpily na veliku zymu. Ne chotilo s'a jim ani hraty na husľoch.

Malŷj chlopec, kotrŷj s'a zvav Lavutaris, od maleňka znav krasni hraty na husľoch, no i jomu býla velika zyma. Čudovav s'a, čom sonc'e ne hrije i v zymi, čom johu braťa i sestřŷ suť chorŷ. Poviv sam pro sebe, že s'a pide zvidaty sonc'a. Výšov na velikŷj verch. Dumav, že tam najde sonc'e. No tam fukav vitor-Balval. Vitor býv nedobrŷj silnŷj i sťahnuv chlopcovi košuľu. Lavutaris uvidiv druhŷj verch i pišov na ŷoho, no tam býv Moroz-Fadin, zamerzli mu husli. Na tretim verchu býv Snih-Jiv. Jiv býv veľikŷj dido. Dav chlopcovi bilŷjj kabat zo snihu, i kazav mu spaty. No chlopec vtik na ďalšŷj verch, no sonc'e ne býlo ani tam. Býlo mu do plaču, že už nikda ne bude vidity sonc'e. Chlopec vz'av husli i začav hraty najkrajšu spivanku, jaku znav. V ŷi spivanky s'a zvidav sonc'a, čom ne mať rado ciganiv. Jak dospivav, výšlo sonc'e i povilo mu: „Ja mam rado ŷŷtkŷch ľudi na svity, no v zymi ne možu svityty, žebŷ soby zemľa odpočinula. Ja vas ciganiv ľubľu. Žebŷ jes to znav, pociluju ŷŷtkŷch ciganiv na lice, i budete s'a na ŷa podobaty. Choč ne možu vam v zymi davaty teplo, za to vam dam do vašoho serc'a maleňke sonc'e-Khamoro.“ Chlopec býv spokojnŷj i s'a vernuv nazad ku ciganim. Býlo čuty, jak ŷŷtkŷ spivajuť. Ne býlo jim zyma, bo mali teple serc'e. Od toho času znajuť spivaty ŷŷtkŷ cigane, jak ich budeš sluchaty, bude ti v serci teplo.

**KULT
MINOR**

Názov: ZBORNÍK
súťažných prác z literárnej súťaže v preklade umeleckého
textu zo slovenského jazyka do rusínskeho jazyka v projekte
Môj jazyk, moje korene

Zostavila: Bc. Alžbeta Kutašovičová

Zodp. redaktor: Mgr. Iveta Michalková

Grafická úprava: Mgr. Michal Balaščík, Bc. Alžbeta Kutašovičová

Jazyková úprava: Mgr. Mária Vlčkovičová, Mgr. Anna Marhulíková

Vydala: Okresná knižnica Dávida Gutgesela

Miesto vydania: Bardejov

Tlač: H&H Slovakia s.r.o.

Rok vydania: 2022

ISBN 978-80-968699-7-8